

MIRCEA DAMIAN



EU
SAU
FRATE-
MEU?!...



RAMURI

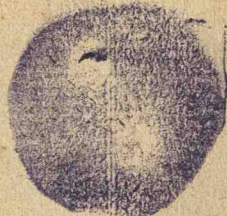
Înv. A. 28.016

MIRCEA DAMIAN

h29426

Eu sau frate-meu?!...

53903



1929

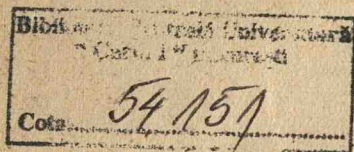
EDITURA «RAMURI» CRAIOVA.

8R-32 (084)

8R-43

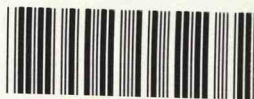
CONTINUT 1953

210.82.A.5518



Dec 108/10

B.C.U. "Carol I" - Bucuresti



C53903

GEMENII

Sunt eu și frate-meu. Pe frate-meu îl chiamă Vintilă, iar pe mine Victor. Uneori, pe el îl chiamă Victor și pe mine Vintilă. Alteori, pe unul din noi îl chiamă și Vintilă și Victor, iar pe celălalt nu-l chiamă nicicum! În ce privește vârsta, socotind după actele stării civile, Victor e cu câteva minute mai bătrân decît Vintilă. S'ar putea să fie invers: Vintilă, mai bătrân cu câteva minute decît Victor. Căci a spus nașa:

— P'asta din dreapta, să-l cheme Victor; iar pe cel din stînga, să-l cheme Vintilă.

În partea dreaptă eram eu, iar în stînga frate-meu. Bine'nțele, că mai târziu ne-au amestecat: eu am fost culcat în stînga și frate-meu Vintilă în dreapta. Nu din greșeală, ci fiindcă semănam unul cu celălalt, cașicum unul din noi ar fi fost în două exemplare! Dar numele au rămas: Victor în dreapta,— Vintilă în stînga. Iată de ce, uneori, ne chiamă pe fiecare'n parte și Victor și Vintilă, iar alteori nu ne chiamă nicicum!....

Fiecare din noi, are douăzeci și trei de ani, căci cele câteva minute nu contează. Avem 1.75 m. înălțime și câte șaptezeci de kilograme. Niciunul dintre noi nu are vreun semn parti-

cular, care să-l deosebească de celălalt. Niciunul nu este nici mai prost, nici mai deștept decât celălalt. Amândoi avem aceleași gusturi și aceleași patimi. Lumea ne confundă și pe amândoi ne socotește unul. Când am fost la recrutare, un plutonier a strigat dintr'un registru:

— Victor Stănoiu!

A răspuns frate=meu, deși, după părerea mea, trebuia să răspund eu.

— Vintilă Stănoiu!

Am răspuns eu.

— Bine, dar d=ta ai mai fost odată! — zise colonelul.

— A fost frate=meu!

Colonelul n'a crezut, și-a dat ordin să vină și frate=meu. Furăm așezați unul lângă altul.

— Cum te chiamă pe d=ta? — mă'ntrebă colonelul.

— Victor Stănoiu.

— Atunci, pentruce=ai răspuns la numele de Vintilă?!

— Fiindcă răspunsese frate=meu la cel de Victor, și tot una este!

— Cum o să fie tot una?!

— Așa!

Militarii sunt oameni ordonați. Deaceea, colonelului nu-i plăcu această încurcătură, și cum fusesem amândoi recrutați pentru cavalerie, porunci să fim repartizați la două regiamente diferite, spre a se evita orice amestec. Așa s'a și întâmplat: eu am fost încorporat la un regiment de roșiori, iar frate=meu la unul de călărași. Dar părinții niciodată n'au

știut care dintre noi este la roșiori și care la călărași. Uneori, ne'ncurcam și noi și 'neme-ream unul la regimentul celuilalt!....

Eu și cu frate=meu, nu suntem nici prietenii, nici dușmani. Uneori, ne certăm, și ne batem în parte. Pentru întâiaș dată, ne-am certat în pânțele mamei! Eram înghesuiți, și-am dat lui frate=meu un picior în burtă, că prea se băga în sufletul meu! El s'a supărat, și mi-a spus:

— Vită.

Asta m'a indignat peste măsură și de-atunci îi port pică.

Niciodată nu umblăm împreună. Doar uneori, ne'ntâlnim, întâmplător, pe stradă. Ne uităm curioși și nedumeriți unul la altul și fiecare crede că celălalt e el! Alteori, se 'ntâmplă ca unul din noi să meargă într'o familie unde celălalt și-a luat vreun angajament de care nu s'a ținut. Atunci, fiecare, pe rând, se scuza cu un singur cuvânt:

— Frate=meu!

Dar nu prea avem crezare, fiindcă nu știe multă lume că suntem doi frați gemeni, unul după chipul și asemănarea celuilalt. Din pricina asta, ne luăm foarte des la bătae.

A doua ceartă mai serioasă, am avut-o din pricina unei citații. Într'o Vineri pe la prânz, mă'ntorceam din oraș. Când să intru pe poartă, mă'ntâmpină un agent dela judecătorie cu o citație, în care sta scris: „Victor Stănoiu, inculpat!“.

— Iscăliți, vă rog! — mă invită omul, și-mi întinse un creion.

— Nu sunt eu!

— Cum nu sunteți d-v.?!

— Așa. Sunt eu, dar nu sunt eu!

— Vasăzică, tot d-v. sunteți!

— Ba nicidecum! Eu sunt, dar acela din citație nu sunt eu!

— Păi bine! nu vă chiamă Victor Stănoiu?

— Firește. Dar mă mai chiamă și Vintilă și nu mă chiamă nicicum!

— Asta'nseamnă că puteți primi citația.

— Desigur. Și tot atât de bine pot să n'o primesc!

— Nu mai înțeleg nimic!

— Mă mir!

— Cine e Victor Stănoiu?!

— Eu sunt. Dar mai am un frate gemen, pe care-l chiamă deasemeni Victor.

— Parc'ați spus ceva de Vintilă.

— Vintilă sunt eu; Vintilă e și frate-meu.

— Și care e Victor?!

— Amândoi și niciunul; cum vrei s'o iei!

Omul își duse mâna la cap cașicum ar fi căutat să-și adune mințile, apoi se'ndepărtă înjurându-ne de mamă, care n'a avut răbdare să ne facă pe rând la un an sau doi, cum se fac oamenii....

În casă, frate-meu era înfuriat.

— Numai nenorociri mi-ai pricinuit de când te cunosc!—se plânse el de îndată ce mă văzu.

-- Iată ceeace voiam să-ți spun și eu!

— Așa ?

— Aşa!

Şi ne luarăm la bătae cu intenţia ca fiecare să-l schilodească pe celălalt aşa fel, încât să putem fi deosebiţi. Dar ne-au despărţit părinţii.

Din ziua aceia, suntem duşmani de moarte. Mama, crezând că numai în felul acesta va putea să ocolească o nenorocire, hotărî ca unul să se mute din casa părintească. Am tras la sorţi, şi-a căzut să se mute Victor.

— Da, dar care-i Victor?! — întrebă mama.

Frate-meu afirma că-i el Victor; eu deasemeni spuneam că sunt Victor. Ne luarăm iarăş la bătae. În cele din urmă, se hotărî ca să mă mut eu.

— Atunci ne-am înţeles şi'n privinţa numelor, — zise mama. Celce pleacă, e Victor; — iar celce rămâne, e Vintilă.

Trei zile 'n urmă, mi-am închiriat o cameră mobilată într'un cartier foarte îndepărtat şi m'am hotărît să mă căsătoresc. De-atunci, nu m'am mai întâlnit cu frate-meu decât în ziua când ne-am încăerat pentru ultima oară. Din încăerarea aceia, ne-am ales fiecare cu câte un semn particular foarte deosebit!

Uite cum s'au petrecut lucrurile:

Puţin timp dupăce m'am instalat în noua locuinţă, am cunoscut, într'o familie, pe domnişoara Otilia Chirescu. La a doua întâlnire, i-am spus:

— Domnişoară, am de gând să mă căsătoresc!

— Foarte bine faci! — a răspuns ea. Şi cu cine ai de gând să te căsătoreşti?

— Cu dumneata!

— Bine, să ne căsătorim!

Asta ne-a fost înțelegerea!

După trei săptămâni, ne-am logodit. Viitoarea mea soție, mi-a cerut unele lămuriri asupra familiei. I-am spus tot ce știam și ce nu știam, dar n'am pomenit nimic de frate-meu Vintilă. Am băgat de seamă numaidecât că fac o prostie, și oridecâte ori venea vorba de familia mea, voiam să-i spun că mai am un frate gemen care-ar putea să fie luat drept eu, dar am tăcut.

— Bine, dar vreau să-ți cunosc și eu părinții. Pentru ce nu i-ai chemat la logodnă?!—măntreba logodnica.

— Las' că-i chemăm la nuntă. Nu-i destul că mă cunoști pe mine?!

O vreme, am fost fericiți și de-abia așteptam să facem nunta. Dar nunta nu s'a făcut, căci iarăș m'am amestecat cu frate-meu și domnișoara Otilia nici azi nu știe limpede cu care din noi s'a logodit!

— Credeam că ești un om cinstit!—îm spuse ea într'o zi.

— Și sunt cu adevărat un om cinstit!

— Da? Ai putea să-mi spui atunci cu cine te plimbai eri pe strada Florilor?

— Eri nici n'am trecut pe strada Florilor.

— Eu am văzut bine: te plimbai eri pe strada Florilor, cu o damă!

— Poate a fost frate-meu!—îi spun eu, fără să-mi dau seama.

— Mai ești și prost! Ce frate?! Parcă spu-

neai că nu mai ai niciun frate. Se poate să mă orbești până'ntr'atât?! Când eu te-am văzut cum te văd acum!

N'am mai zis nimic. Atât eram de zăpăcit, încât nu mă puteam dumiri dacă eu sunt eu, sau sunt frate=meu! Ziua aceea, trebuia să se sfârșească însă rău de tot. Căci iată ce s'a'ntâmplat:

Frate=meu, care nu=mi cunoștea adresa fiindcă nu i-o spusese nici lui, nici părinților, venea adesea la un prieten care locuia în acelaș cartier. În ziua cu pricina, se'ntâlnește cu logodnica mea, care tocmai plecase'n oraș. Îl strigă:

— Victore!

Pe el îl chema Vintilă. Așa stabilise mama când ne-am despărțit. Dar mai 'nainte îl chemase și Victor. Deaceea, când îl strigă logodnica mea, stătu locului.

— Te duci la'ntâlnire?—întrebă ea cu răutate, crezând că sunt eu.

Frate=meu, care era după chef, găsi că aventura e amuzantă și pe urmă i-se ivise prilejul ca să=și răzbune.

— Da, mă duc la'ntâlnire!—răspunse el zâmbind. Dar tu unde mergi?

Intrase direct în rolul meu!

— Să fac niște târgueli.

— Pot să te'nsoțesc?

— Da. Trebuie însă mai întâi să=ți ceri iertare pentru cele întâmplăte ieri.

— Dar ce s'a'ntâmplat ieri?

— Ai și uitat?!

— Da, am uitat!—și zâmbi.

— Imi făgăduiești că ai să fii cuminte ?

— Ți jur !

Logodnicii mele, îi plăcu gestul. Ii luă brațul, și porniră amândoi să facă târgueli. Se'n=toarseră pe seară, fericiți și zâmbitori. Logodnica mea, îl reținu la masă.

— Astăzi ai fost drăguț!—se bucură ea.

Frate-meu, când aflase că-i logodit, se desmeticise și-i părea rău.

— Știi ce ?—zise. Eu nu sunt el !

— Cine ? !

— Eu nu sunt frate-meu !

— Iar ai început cu prostiile ? !

— Nu sunt prostii, crede-mă. Eu sunt eu, și frate-meu e altul !

— Isprăvește, dragul meu. Te-am iertat doar.

— Dar înțelege că nu sunt el. Am glumit.

Ea râse :

— Firește. Tu ești tu și ești logodnicul meu.

— Ba nu sunt deloc ; e frate-meu :

— Destul. Tu ești.

Frate-meu, cercă să-și aducă aminte dacă s'a logodit vreodată.

— Nu, nu sunt eu.

— Cum nu ești tu ? !

— Eu sunt, dar nu sunt eu logodnicul tău ; acela e frate-meu.

Și să pregăti să plece.

— Vrei să mă superi ?—zise logodnica mea și'ncepu să plângă.

— Dacă nu sunt eu....

— Totuș, mergi prea departe uneori !

Frate=meu, își făcu socoteli: „De lgodoit, nu m'am logodit niciodată, știu bine. Cel logodit e frate=meu și ea m'a luat drept el. Acuma trebuie să rămân, și'ndată ce iau masa, plec. Măine s'or descurca ei!”

Și=a rămas.

În timpul acesta, eu aveam remușcări, căci —fără să vreau—îmi supărasem logodnica. De frate=meu, nici vorbă să-i mai pomenesc; nu m'ar fi crezut. Hotărîi, în cele din urmă, să mă socotesc drept frate=meu așa cum el se socotise drept eu, să-i spun, umilit, că'ntr'a-devăr mă plimbasesm cu o femeie pe strada Florilor și să-i cer iertare. Seara, plecai, deci, spre locuința ei.

Dar aci, lucrurile s'au încurcat!

— Ai uitat ceva?!—mă'ntâmpină logodnica râzând.

— Dragă, iartă=mă....

— Uitucule!—și mă sărută.

Nu știam ce se mai cred.

— Fiindcă te-ai întors, mai rămâi. Și mă târî în salon.

— Eu?!

— Uite ce figură face! Desigur că tu.

— Dar nu m'am întors deloc.

— Vasăzică, nici n'ai plecat?!

— De unde să plec?!

— Cum de unde să pleci? D'aici!

— Când?!

— Iar începi! Dar nici nu sunt zece minute de când ne-am sculat dela masă!

Nu mâncasem dela amiază!

— Așadar, eu am mâncat cu tine astăseară ?!

— Uf! că plictisitor mai ești! Desigur c'ai mâncat cu mine.

— Dar, draga mea, sunt mort de foame. Dacă susții c'am luat masa cu tine, n'am fost eu, ci frate=meu. Eu nu sunt frate=meu, că's flămând! Dar cum a ajuns el aici ?!

Logodnica mea, se supără:

— A fost destul! Știi bine că te-am iertat. Povestea cu frate=tău a devenit absurdă și mă plictisește.

— Nu, nu, trebuie să ne'nțelegem, căci ne-am amestecat! Vasăzică, el a luat masa cu tine....

— Slăbește-mă, dragă. Tu ai luat masa cu mine.

Și-mi povesti cum se'ntâlnise cu mine, cum am mers în oraș, ce cadouri i-am făcut, cum am stat la masă.... Adică tocmai ceeace făcuse cu frate=meu....

— Dragă.... mă cunoști bine ?!

— Dacă te cunosc! Crede-mă, te-ai întrecut cu gluma.

— Și sunt eu ?

Nu răspunse. Se uita țintă la mine și parcă nu știa ce să facă: să râdă, sau să plângă ?!

— Cum dracu a ajuns el aici ?!

— Cine ?

— Frate=meu!

Începu să plângă și mă'nvinui că-mi bat joc de ea.

— Dar ce să fac dacă nu sunt eu ?!

— Cum nu ești tu ?!

— Eu sunt, dar acela cu care-ai fost în oraș

și-ai stat la masă, e frate-meu. Am un frate gemen ce-mi seamănă cașicum aș fi eu!

În momentul acela, intră servitoarea. Când dădu cu ochii de mine, rămase 'nfipță'n prag.

— Domnu'e ș'aici și'n sufragerie?!—mă'n=trebă ea cu un aer tâmpit.

— Cum o să fiu ș'aici și'n sufragerie?! Ce, eu sunt Duhul Sfânt?! Sunt aici, mă vezi doar.

— Dar sunteți și'n sufragerie!

Logodnica mea, îngălbenise.

— Să știi că-i frate-meu!—îi spun. Desigur a uitat ceva.

— Și zici că e cineva în sufragerie?—întreb pe servitoare. Ai văzut bine?

— Sunteți d=v., domnule!

Plecarăm toți trei în sufragerie. Aci, era frate-meu!

— Îl vezi?

Logodnica mea și-a lui frate-meu, își perdu cunoștința. Iar eu și cu el, ne luarăm la bătae. Aveam la'ndemână scaune, cuțite și farfurii. A doua zi, ne-am trezit amândoi la spital, având următoarele semne particulare: eu piciorul stâng frânt;—iar el ochiul drept scos!

De-atunci, lumea ne deosebește. Dar tot nu știe limpede care dintre noi are piciorul frânt și care ochiul scos....



Post scriptum. Povestea de mai sus, nu știu cine a scris-o: *Eu sau frate-meu?!....*

UN SĂTUL DE VIAȚĂ

L-am cunoscut într'un chip foarte interesant. Și ne-am despărțit, pentru vecie, într'un chip și mai interesant.

Să vedeți.

Mă plimbam, pe-o stradă oarecare, dintr'un oraș oarecare. Fluieram, întărâtam câinii și râdeam singur. Cineva, mă strigă din urmă:

— Hallo! Domnule! Domnule!

Stătui locului, dar nu mă uitai îndărăt. Mă'nimerea el și-așa.

— Domnule, eu vreau să mă omor.

Era un individ de vreo treizeci, treizeci și cinci de ani și părea în toate mințile.

— Treaba d-tale! — îi spun. Ce, ai nevoie de consimțământul meu?

— Ba nu, dar vreau să-ți cunosc părerea.

— Părerea mea e că bine faci, dacă ești hotărât.

Imi strânse mâna spunându-mi că sunt un om foarte cum-se-cade și pornirăm amândoi, la braț.

— Și când vrei să faci treaba asta?

— Chiar astăzi.

— Aș. Dece tocmai astăzi? Vinerea nu-i bine să pornești la drum.

— Nu sunt superstițios.

— Așadar, ești hotărât?

— Desigur.

— Foarte bine. Motivul?

— Trebuie neapărat un motiv? Dacă n'am avut niciunul când am intrat în viață, pentruce, adică, să am unul când ies dintr'însa? Mi-a venit gust să plec,— plec. Sunt sătul.

— Imi pare rău că nu te pot însoți. Mi-ar plăcea să mergem împreună. Dar vezi că eu mai am socoteli de'ncheiat cu lumea.

— Eu le-am încheiat pe toate.

Pauză.

— Și prin ce mijloc vrei să te sinucizi?

— Prin spânzurătoare.

Mă uitai la el, desgustat.

— Cum dracu!—îi spun. N'ai găsit alt mijloc decît ștreangul?!

— Și pentruce nu ștreangul?! ✓

— E inestetic. Ia gândește-te nițeluș: limba scoasă, ochii bulbucați, fața vânăta și crispată.... phui! e desgustător. Ai putea să folosești altceva. Bunăoară opium.... sau ceva asemănător.

— Prea târziu. Programul e stabilit în toate amănuntele.... Și, în definitiv, pentruce trebuie să mori estetic?!

— Ai dreptate.

— Firește că am dreptate. Am cumpănit eu bine.

— Imi dai voie s'asist și eu când te vei spânzura? Poate-ți voi fi de folos.

— Cum să nu. Voiam chiar să te invit.

— Ești foarte drăguț.

Ajunserăm în centrul orașului. Mergeam la braț și eram foarte veseli. Intrarăm într'un magazin, își târgui fără tocmeală o frânghie trainică de cânepă și pornirăm spre locuința lui. Purta frânghia încolăcită pe brațul drept și fluera.

— Totuș, eu nu sunt dumirit! — îi spun. Cum să te spânzuri așa, fără pricină?!

— Vrei să filozofăm?

— Ba nu; vreau să vorbim. Oricum, faci un lucru care nu-i de toate zilele și....

— Mofturi. Mi-a venit gust să plec,—plec. Scurt.

Avea dreptate.

Peste câțeva minute ajunserăm acasă: o cameră spațioasă la etaj, mobilată cu un pat, o masă, câteva scaune, un dulap și-o canapea oloagă. Mă pofti să șed, apoi trase masa în mijlocul odăii, se urcă pe ea și'ncercă să'noade frânghia de cârligul înfipt în tavan. Dar n'ajunse.

— Dă-mi un scaun.

Li dădui un scaun, îl așeză în mijlocul mesei cu luare-aminte și se urcă pe el. Înșfârșit, innodă frânghia și se coborî, O unse bine cu săpun la celălalt capăt, pe urmă zise: „gata!“—și s'așeză pe canapea.

— Ai plătit chiria?

— Până poimâine.

— Atunci, rău faci spânzurându-te astăzi; îți rămâne proprietăreasa datoare. Și cum n'o să te mai întorci....

— Nu socotești bine;— râse el. Când pleci din viață, indiferent în ce condițiuni, trebuie să îndeplinești unele formalități. Ia gândește-te : astăzi, mă spânzur ; mâine, anchetă ; poimâine, la morgă.,...

— Așa este.... Dar, însfârșit, n'ai de gând să'ncepi ?

Eram nerăbdător.

— Indată.

Și se urcă pe masă. Mă urcai și eu, făcărăm împreună lațul, îi vârâi capul într'însul, apoi mă coborîi să dau masa laoparte când îmi va face semn.

— Gata ?

El râdea înnăbușit. Asta nu-mi plăcu.

— Mă gâdilă ! — zise chicotind. Ah, ce plăcut e.... trage !

Smucii cu putere masa. Dar nu rămase ani-nat decât două secunde și se prăbuși la picioarele mele cu frânghia încolăcită după gât.

— N'am înnodat-o bine ! — se plânse. Și'ncepu să'njure. Era foarte indignat.

— Hai d'al doilea ! — propun. Și-i ajut să se scoale.

Puse din nou scaunul pe masă, se urcă pe el și înnodă frânghia ; apoi o udă cu apă ca să nu se mai desnoade. După aceea, aruncă scaunul pe canapea și'ncepu să-și petreacă funia în jurul gâtului. Dar deodată se opri gânditor.

— Ce mai aștepti ? — întreb.

— Nu prea mai am poftă. Dacă n'a mers întâiaș dată.... Nu că sunt superstițios, dar

vezi ? plecasem doar. Să te'nțorci din drum....

— Haide, nu fii copil. Ce dracu, doar spuneai că ești hotărât. Vrei să strici acuma toate socotelile?

El sta pe gânduri.

— Haide, bre, omule, ce te gândești atâta ? Doar nu-i mare lucru : vîri capul în laț și.... gata

— Ei bine, fie.

Iși petrecu funia după gât, apoi strigă :

— Trage !

Smuncii numaidecât masa, ca să nu-și ia seama și rămase suspendat. Bălăbăni de cîteva ori membrele, întoarse ochii pe dos și își dădu sufletul. Scosese o limbă.... Și se uita după mine avînd aerul unei invitațiuni foarte amicale..



P A T R U....

Asta s'a ntâmplat în ziua de 14 August.

Prietenul meu, Victoraş Pavelescu, îmi bătu în uşă la orele 10 dimineaţa. Şi cum intră:

— Ce faci, dragă?

Făceam nişte socoteli: de când locuiam la gazda aceia, câtă chirie ne'nţelesesem să-i plătesc lunar şi cu câte luni eram în restanţă. Când intră prietenul, aveam pe limbă cifra „patru”. Şi fără să-mi dau seama, o rostii tare, ca un răspuns la'nţrebarea lui:

— Patru!

— Ha?!

— Patru!

Eram foarte serios, şi-l priveam drept în faţă. Prietenul, făcu un pas înapoi şi se uită la mine cu prostească nedumerire.

— Patru!

Nici nu clipeam. El cercă să facă un pas înspre mine, dar îl făcu tot înapoi şi dupăce s'asigură că e'n vecinătatea uşii, — zise:

— Eşti nervos, dragă. Ar trebui să faci băi reci în fiecare dimineaţă!

— Patru!

— Nu, nu, ascultă-mă pe mine....

Li iau vorba din gură :

— Prietene, cifra „patru“ e o cifră foarte însemnată : sunt *patru* puncte cardinale, *patru* vânturi, *patru* anotimpuri, *patru* roate la car, *patru* Evanghelii.... Dacă'i schimbi silabale, iese : *trupa* ! Iar dacă la sfârșitul acestui cuvânt mai adaugi încă odată prima silabă, iese un cuvânt pășăresc ce poate să fie și „trupa“ și „patru“ și poate să nu fie nimic : *tru=pa=tru* ! Adică : *trupatru* !.... Interesant, nu ? ! Vorbeam serios și-l priveam țintă. Incepui a umbla apoi în patru labe, spunându-i :

— Prietene, am năravul de a svârli cu picioarele de dinapoi ; ia seama să nu te lovesc !

Dupăce ocolii de câteva ori masa, mă sculai în capul oaselor și m'așezai pe scaun. Amicul, îngălbenise. Era cu mâna pe clampa ușii, gata-gata s'o ia la sănătoasa !

— Așteaptă ! — îi spun. Am să-ți arăt ceva și mai frumos.

— Nu, nu, nu-i nevoie, dragă. Las'că-mi arăți mâine. La revedere, mă grăbesc !

Și-o luă la fugă. Uitându-mă pe fereastră, îl văzui clătinând cu desnădejde capul.

Credeam că după cele întâmplate, n'am să-l mai văd multă vreme. Dar prietenul meu, e un prieten adevărat ! Imi bătu în ușe, chiar în dimineața următoare. Intră șovăind, cași cum l'ar fi împins cineva dela spate. Il primii cu multă dragoste și-l poftii să șeadă.

— Bine, prietene, pentruce n'ai mai dat pela mine atâta vreme ? !

Mă privi cu ochi tâmpiți.

— Doar ieri am fost! — zise el după o pauză.

— Ah, adevărat?! Vezi, uitasem. Ce vrei, am atâtea în cap!....

Îmi privi capul cu luare-aminte cașicând acum îl vedea întâiaș dată. Apoi:

— Dar.... cum e cu cifra aceia?!

M'arătai surprins:

— Care cifră?!

— Eri îmi spuneai ceva despre cifra „patru“.

— Eu?!

— Desigur!

— Nu ești cumva bolnav?!

Se răsuci pe scaun foarte stânjenit și murmură: „a uitat, e grav!“

— Curios! — mai zise el privind-mă cu coada ochiului.

— Foarte curios, într'adevăr!

Se ridică;

— După masă ești acasă?

— Firește.

— Nu vrei să facem o mică plimbare așa pela vreo 5?

— Cu plăcere.... Dar de ce la cinci și nu la patru?!

— Dacă vrei tu la patru.... Și iarăși îmi privi capul, și-l scutură violent pe-al lui parc'ar fi vrut să se'ncredințeze că-l are și ridicând din umeri, se'ndreptă spre ușă.

— E mai bine să ieșim la patru, amice! — adaug cu seninătate, și-i strâng mâna.

— Atunci, ne-am înțeles.

— Desigur: la patru. Dar vezi să fii punctual.

Se țină de cuvânt: la patru veni și mă luă de-acasă. Purta hainele de sărbătoare și-o floare roșie la butonieră.

— Dacă vrei, facem și-o vizită!—zise el.

— O vizită?! Fie. Dacă ții numaidecât....
La cine?

— La domnișoara Laura Chivu.

Domnișoara Laura Chivu, era fiica doctorului Atanase Chivu.

— Te pomenești că ești îndrăgostit!

— Eh!.... și se uită aiurea.

Ne plimbarăm câteva minute prin grădina publică, apoi ne îndreptarăm spre locuința doctorului Chivu. Furăm poftiți în salon, unde ne primi d-șoara Laura: o figură comună, fără niciun semn particular! N'o cunoșteam. Amicul mă prezentă, apoi ne așezarăm pe scaune.

— Frumoasă vreme!

Eu vorbisem. Și'ncepui a râde. Domnișoara mă privi nedumerită, apoi se uită întrebător la amicul meu, care mi-se păru că tremură!

— Mda.... desigur!— încuviință el, zâmbind leșietic.

Pauză lungă.

Drept în fața mea, era un dulap cu oglindă. Mă văzui întâi pe mine, apoi niște draperii grele ce mascau o ușă. Mi-se păru că draperiile se mișcă încetîșor, dar nu dădău nicio importanță faptului.

Amicul vorbea cu domnișoara despre vreme, apoi despre cărți și despre un bal. În cele din urmă, tăcură.

Draperiile din oglindă se mișcară încet. Apoi două degete le'ndepărtă câte puțin una de alta și ochii doctorului Chivu se ațintiră, cercetător, asupra mea. Mă făcui că nu bag de seamă.

— Strașnic a mai plouat azi dimineață!.... Așa e, prietene?!

Domnișoara se uită la mine ca la un fenomen.

— Mda.... strașnic!— îngână amicul, după o pauză.

— Dar n'a plouat deloc astăzi!— zise domnișoara nedumerită.

— Ba, a plouat bine de tot, draga mea!— întări doctorul Chivu, intrând pe ușa din stânga, râzând și frecându-și mâinile. Era scund și gras, avea ochi de copil, cap de savant și brațe de măcelar. Ne strânse voinicește mâinile și s'așeză pe scaun. Domnișoara prețexând o vizită, se retrase.

— Vii cam rar să mă vezi, d-le Pavelescu!— zise doctorul amenințând cu arătătorul dreptei, pe amicul meu. Acesta, zâmbi prosteste și tăcu.

— Domnu' e amicul d-tale?

— Da, e cel mai bun prieten al meu!

Pe mine, mă pufni râsul. Doctorul, râse și el. Cum amicul se uita nedumerit, doctorul îi făcu semn să ne imite. El înțelese și prinse a rânji.

— Sunteți foarte vesel, domnule!— mă admiră doctorul privindu-mă cu luare-aminte.

— Da, domnule doctor, sunt foarte vesel.

— Să trecem în birou,—zise el. E mai intim.
Trecurăm în birou. Doctorul ne'mbie cu ți-
gări și sună. Câteva minute mai târziu, intră
o servitoare tânără și curat îmbrăcată.

— Ați sunat ?

— Să prepari trei cafele.

Servitoarea plecă.

— Nostimă față !— zic eu.

— Foarte nostimă !—încuviință doctorul fă-
când semn prietenului.

Acesta repetă ca un ecou îndepărtat :

— Foarte nostimă !

— Ce privire bleagă ai, dragul meu ! Apoi,
întorcându-mă către medic :

— Așa e, domnule doctor ?

— Da, ai dreptate.

Tăcurăm.

— Aveți familie ?— mă'ntreabă doctorul.

— Desigur.... dar nu-i completează : mamă nu
am.

— Moartă ?

— Da. A murit de vreo treizeci și cinci
de ani.

— D=v. ce vârstă aveți ?

— Douăzeci și cinci !

Amicul se uită la mine cu spaimă.

— Și ce vârstă avea mama d=v. când a murit ?

— Cred că vreo treizeci de ani.

— A răpus-o vreo boală, desigur.

— Ba nu, a murit născându-mă.

Doctorul mă privi atent, cu ochii lui de
copil.

— Domnule doctor, d-v. semănați foarte mult cu mama!.... Așa e, prietene?!

— Ha?

— Așa e că d-l doctor seamănă cu mama?!

— Sea.... seamă,... nă în.... într'adevăr!

— Aveți frați, surori?— continuă doctorul cu întrebările fără a mă slăbi din ochi.

— Firește. Dar au mai murit dintr'înșii.

— Da?!— mă compătimi el.

— Da. Unul dintre frați, a murit de plic-tiseală la vârsta de șapte ani. A murit căs-când! Mi-a părut foarte rău, căci era băiat deștept și ne-aveam bine. Eu știam însă că are s'o isprăvească de timpuriu, fiindcă a'n-ce-put prea de vreme. Inchipuiți-vă: s'a născut tot căscând! Și'n loc să ție ca fiecare nou-născut, s'a uitat împrejur cu o nepăsare ce te scotea din minți, și-a exclamat: „tii, ce plic-tiseală!“.... apoi a adormit, spunând: „dacă știam, n'aș fi venit în ruptul capului!“.... Era foarte scârbit!

Tăcui. Doctorul mă privia cu luare-aminte și clătina din cap, iar prietenul asudase.

— Dar bolnavi așa.... mai.... originali n'ați avut în familie?—mă'ntrebă doctorul zâmbind. Vă rog să nu-mi luați în nume de rău că vă pun astfel de întrebări, dar mă interesați.

Isbucnii în hohote de râs. Svâcnii apoi depe scaun și dupăce-i trăsăi o palmă priete-nului, care nu se clintî, m'așezai din nou. Eram senin și liniștit.

— Bolnavi originali, spuneți? Ba am avut unul, dar nu era bolnav, ci pur și simplu ori-

ginal. Era frate cu mama. Eu nu l'am văzut decât o singură dată. Stătea veşnic închis într'o cameră dosită, pe care el o numea laborator. Voia să creeze un tip de om mai desăvârşit, auzi! I-s'a părut lui, că omul creat de Dumnezeu nu este așa cum ar trebui să fie.... Se zice că a și creat omul după concepția lui, dar n'a putut să-i dea viață. A'nceput etunci să caute pe Dumnezeu ca să-i dea rețeta, dar și-a luat seama; zicea că nu vrea să colaboreze cu nimeni.... curios, nu?

— Foarte curios!—încuviință doctorul.

— A murit de patru ori!

— De patru ori?!

— Da, de patru ori! Întâiaș dată, a'nviat cinci minute după ce fusese băgat în cosciug. S'a sculat în capul oaselor și-a'nceput să'njure asistența, sub motiv că-l strâng ghetetele! A doua oară, a'nviat în biserică, revoltat împotriva preotului care-i pomenise numele stâlcit în timpul slujbei. Vezi, îl obsedau nimicurile! A părăsit biserica foarte indignat, spunând că n'are să mai moară niciodată. Dar nu s'a ținut de cuvânt! A treia oară, a'nviat pe drum spre cimitir, de necaz că-l duceau cu dricul. El lăsase vorbă să-l ducă la cimitir cu automobilul ca să nu-l sdruncine și să meargă mai repede; cu dricul se plictisea! A patra oară, n'a mai înviat, fiindcă s'a omorât singur!

— Da?! In ce fel?!—se grăbi să mă'ntrebe doctorul.

— Într'un chip foarte original. S'a urcat pe cea mai înaltă clădire din orașul nostru, și-a

potrivit vârful paratrăznetului în gușe aplecând puțin capul înainte și s'a lăsat să lunece cu toată greutatea corpului. Vârful paratrăznetului i-a ieșit prin ceafă. Parcă era un pui în frigare!.... curios, nu?

— Foarte curios!.... Și spuneți că n'a mai înviat?

— Cine să'nvieze?!

— Unchiul d=v.!

— Care unchiu?!

— Acela din frig.... din paratrăznet.

— Ce frigare, domnule?! Ce paratrăznet?!

Nu ești cumva nebun?! Și mă'ncrunțai. Apoi începui să fluer un marș cazon.

— Sunteți foarte vesel!—zise doctorul.

— Da, sunt foarte vesel.... Ați băgat de seamă că biroul d=v. are patru colțuri?!

— Da, are patru colțuri!—zise el. Și zâmbi îngăduitor, cum zâmbești unui copil căruia îi ierți toate prostiile și crezi tot ce-ți spune, având grije să nu-i ieși din vorbă. Amicul, parcă amorfise. Era palid și nemișcat.

— Aveți și surori? — mă întrebă doctorul.

— Am avut una, dar s'a sinucis din pricina unui amor nenorocit. Era de opt ani și jumătate! A murit cu credința că toți bărbații sunt niște porci! Da, e chiar cuvântul ei: niște porci! Asta m'a indignat.

— Foarte precoce! — se minună doctorul.

— Desigur. Toți din familia noastră au fost precoci și originali.

— Și s'a sinucis, spuneți?

— Da, s'a sinucis. A murit pe rug!

— Pe rug ?!

— Da, pe rug. I'am ajutat și eu.

— La moarte ?

— Ba nu, la rug.... și la moarte, desigur. Tot una este.... Am tăiat crăcile unui pom din grădină, apoi le-am îngrămădit în jurul trunchiului, le-am stropit cu petrol și le-am dat foc, după ce legasem pe sora mea de pom. Ce mai spectacol !....

— Dar ideea cu rugul a cui a fost ?

— A sorei mele.

Doctorul aprinse o țigară și fuma tăcut. Iar amicul, palid, își căuta capul și'nghițea la noduri.

— Mai am un frate, care este internat într'o casă de nebuni !

Doctorul tresări :

— Din ce pricină ?

— Din mai multe. În primul rând, susținea că Sfânta Treime este compusă din patru. Pe urmă, a făcut o petiție la Sf. Sinod — sau la Papa dela Roma, nu-mi amintesc — cerând s'aducă niște modificări în textul Sfintei Scripturi la capitolul „Facerea Lumii“.

— Ce schimbări ?!

— Nu știu. Găsise el un echivoc. Mi-se pare că'n ce privește lumina, pe care Dumnezeu a făcut-o cu o zi mai 'nainte de a face soarele, luna și stelele. Mai susținea că pe unul din cei patru evangheliști îl chiamă Stan și e român de origină. Dar nu știu pe care anume.... În sfârșit, susținea multe lucruri

foarte interesante. Voia să facă o adevărată reformă.... Dar l-au internat....

Doctorul șovăi un moment, apoi :

— D=v.... d=v.... cred că nu semănați cu ceilalți membri ai familiei.

— Și pentruce credeți asta ?!

— Ah, mi-am dat așa.... o părere....

— Ba seamăn foarte bine. Atâta numai, că eu sunt cel mai prost din familie; — dar nu atât de prost ca prietenul Victoraș.... La revedere, d-le doctor. E târziu și trebuie să mă duc la înmormântarea mamei....



BOLȘEVICUL

Un oraș întreg am nimicit pentru un șoarece. Un oraș capitală de județ cu douăzeci de mii de suflete, pentru un șoarece cu un singur suflet, un șoarece ca toți șoarecii, care se afla ascuns în odaia mea.

— Doamnă! — i-am spus proprietăresei. Mie îmi trebuie liniște, multă liniște!

— La mine e liniște și curățenie, domnule.

Gazda mea, era de șaptezeci și cinci de ani și avea un copil din flori, în vârstă de cincisprezece ani. Copilul gazdei mele, era șchiop de piciorul stâng. Adică, șchiop nu era. Dar era șchiop, fiindcă umblase multă vreme în tovărășia unui prieten șchiop. Și șchiopase și el!

Așadar, trei eram în casă: proprietăreasa, fiu-său și cu mine. Odaia mea, avea intrarea prin odaia lor. Era mobilată cu un pat, un dulap, câteva scaune, o masă de scris și o icoană reprezentând „Paradisul și Infernul”. Avea parchet și o fereastră ce da în stradă, era curată, mică și liniștită.

Așa a fost odaia mea, trei zile încheiate. În seara zilei a treia, a apărut șoarecele. Eu nu l-am văzut decât pe ruinele orașului; dar era

în odaia mea, locuia cu mine. Nici el nu m'a văzut pe mine, dar știa că locuiesc cu el. Și-am început să ne dușmănim așa, pe nevăzute.

Începutul, l-a făcut el: ronțăia, undeva, într'un ungher al camerei. Eu eram lungit în pat, gata s'adorm. Dar n'am adormit, căci trebuia s'ascult dacă șoarecele mai ronțăie! Am svârlit apoi cu o ghiată în locul unde credeam că este ascuns. El a nctat. Și ne pândeam unul pe altul, pe'ntuneric: el asculta dacă mai arunc cu ceva; eu ascultam, ridicat în capul oaselor, să mai ronțăie ca s'arunc cu cealaltă ghiată, apoi cu scaunul și cu călimara.... Pe urmă'ncepea iarăși, mai întâi cu pauze ca să mă'ncerce, apoi ronțăia fără'ntrerupere, din ce în ce mai tare și mai enervant, parc'ar fi măcinat cineva sticlă.

— Doamnă!... Doamnă!!.... Doamnăăă!!!

— Ce s'a'ntâmplat, domnule?! Arde?—răspunse bătrâna înspăimântată din odaia ei.

— Nu, nu arde. E ceva mai rău!

— Vai de mine! Ce este?!

— Un șoarece!

— Un șoarece! Unde?!

— Nu știu!

— Păi atunci de unde știi că-i șoarece?!

— Știu. Cum să nu știu? Doar n'o fi hipopotam!

— Ce-i acela?

— Hipopotam!

— Parcă spuneai că-i șoarece!

— Șoarece, cucoană, șoarece este. Eu închiasem camera numai pentru mine.

— Bată-l Dumnezeu de bolșevic!—se tânguie. A venit și la mine, în pat, eri noapte. Era un șoarec mare și roșu!

— Mare sau mic, roșu sau verde, nu mă interesează.... I'auzi cum ronțăie! Ei bine, asta-i liniște?!—și aruncai cu un scaun.

— Și ce să fac eu?!

— Să-l prinzi. Mie-mi place să locuesc singur în cameră.... I'auzi!

— Aud.

N'am închis ochii toată noaptea. Am spart călimara, am stricat scaunele și tăblia de nuc a patului, pe care o bombardam cu picoarele ca să sperii bolșevicul. Iar dimineața îi spun, infuriat, gazdei:

— Când mă'ntorc, să găsesc șoarecele prins, viu sau mort. Aș prefera să-l am viu, ca să mă răfuesc cu el!

— Las'că-l prind!

— Să-l prinzi.

S'a lăudat degeaba, căci nu l-a prins. A prins șapte, dar bolșevicul a scăpat!

— De unde știi că nu este printre ei?—mă'ntrebă femeea privind cei șapte șoareci opăriți, înșirați în linie de trăgători pe pragul ușei.

— Nu este cucoană, lasă-mă'n pace!

— Dar de unde știi!?

— Știu eu ce știu. Ai să vezi că la noapte vine din nou. D-ta nu'nțelegi că este la mine'n odaie?

— Ba'nțeleg.

— P'ăștia unde i-ai prins?

- În bucătărie.
- Vezi ?!
- Bine, dar în cameră la d=ta nu poate să fie. A venit din bucătărie pe subț podele.
- Ascultă=mă pe mine, cucoană: la noapte, vine din nou.
- Nu m'am înșelat: șoarecele a'nceput să ronțae de îndată ce s'au aprins luminile!
- Așa e c'am avut dreptate?
- Poftim?
- Bolșevicul!
- Cine?!
- Șoarecele. A venit. I'auzi cum ronțae!
- Dar unde= o fi?!
- Nu știu. Să=l cauți. Ți-am spus eu că între cei opăriți nu este.
- L-am căutat, câteși trei, toată noaptea. Am răscolit casa'ntreagă, am spart o oglindă, am stricat parchetul,— dar șoarece ca'n palmă!
- Ei bine, cucoană, ce-i facem?!
- Mâine am să scot afară toată mobila. Nu se poate să nu dau de urma lui.
- Așa a făcut: a scos în curte mobila, a cercetat= o cu de-amănuntul, a făcut mici reparații în odaia mea, a cercetat casa de jur împrejur astupând cu pietriș toate găurile și spărăturile,—dar de urma șoarecelui n'a dat!
- Ei?
- Nu-i!
- Vasăzică, nici la noapte n'am să dorm!
- Eu cred c'a fugit!
- Aș! E=aci, ai să vezi. Cum o să fugă?

— Nu-i. L-aș fi găsit chiar de-ar fi cât un purice.

Cum a'nserat, eram toți trei la pândă. Soarelece a'nceput, bine'nțelea, să ronțăe.

— Aud ?

— Dar unde-o fi ?! — se cruci bătrâna.

— Nu știu unde-o fi — cucoană ; dar este. Nu-l auzi ?

— Ba da.

— Și eu plătesc chirie !

— Să te muți, domnule.

— Aș, nu merge-așa. Mai întâi să-mi prinzi soarelece ; pe urmă, vom vedea. Dar să-mi prinzi soarelece, mă'nțelegi ?

— Cum să-l prind ?!

— Nu mă privește. Dece nu mi-ai spus din capul locului că ai șoareci în casă ?

— Dac'aș fi știut !.... Dar să-l mai căutăm.

— Asta vreau și eu : să-l căutăm. N'am să fiu liniștit, până când n'oiu pune mâna pe el !

În fiecare seară începeam goana după soarelece toți trei : eu, bătrâna și cu fiu-său. În fiecare dimineață gazda scotea în curte mobila din toate odăile, apoi le cerceta amănunțit, întindea curse în toate ungherele, împrumutase dela vecini vre-o cinci pisici... dar bolșevicul n'am izbutit să-l prindem ! Într'o săptămână, praful s'alesese de mobilă : oglinzile sparte sau sgâriate, paturile scâlciate, scaunele șchioape sau oloage, tablourile desrămate... Erau și trei victime : o pisică sucombise strivită de garderob ; alta, își rupsese laba într'o cursă destinată șoarecelui ; iar băiatul gazdei, căzând din pod

unde se urcase pentru urmărirea bolșevicului, își scrântise piciorul și schiopase de-abinelea. Dar își scrântise piciorul drept, astfel că era acum schiop de amândouă picioarele...

Vecinul cu pisica ucisă și cel cu ea schilodită, au intentat proces bătrânei, cerând, fiecare, câte douăzeci de mii de lei despăgubiri.

— Erau pisici de rasă! — se laudau ei.

— Sunteți niște pungași! — le spunea bătrâna.

Toată strada era în fierbere. Câțiva inși, au reclamat autorităților că le turbur liniștea.

Cu ajutorul câtorva vecini, am organizat un plan de luptă în toată regula: eu, bătrâna și cu fiu-său, urmăream șoarecele înlăuntru, iar ceilalți înarmați cu furci, ciomege și căldări pline cu apă, erau postăți de jur împrejurul casei. Degeaba însă!

— N'ar fi mai bine s'aducem pompierii?! își dădu cineva cu părerea.

Proprietăreasa se'mpotrivi.

— Să mai încercăm așa, — propun eu.

— Dacă e mobila 'n casă, nimic nu facem! — mai zise cel ce propusese s'aducem pompierii, și care făcuse războiul cu gradul de plutonier. Trebuie scoasă'n curte. Pe urmă, doi sau trei inși să cerceteze odăile; alții să fie postăți la uși; iar alții, de jur împrejurul clădirei.

— Dece nu dăm foc casei?! propuse altul. E mai simplu!

— Ar scăpa ș'atunci! — zic eu.

— Aș!

— Scapă, vă rog să mă credeți... Și pe urmă, eu n'aș vrea să ardă. Imi trebuie viu cu orice chip.

— Bine, să-l urmărim atunci.

L-am urmărit câteva ore, după planul de luptă al plutonierului. Se strânsese aproape toată strada și fiecare căuta să dea o mână de ajutor. Unii fluerau, alții miorlăiau ca pisicile, alții imitau ronțăitul șoarecilor, câinii urlau sau schelălăiau... dar de prins, — nu l-am prins! Și toată lumea era curioasă să-l vadă! Fiecare văzuse cel puțin un șoarece în viața lui; dar voiau cu orice chip să-l vadă p'ăsta!

— Să mutăm casa în cealaltă parte a curții, — adăugă cel ce fusese de părere să-i dăm foc. Ori să mutăm doar odaia duminică, dacă ții numaidecât să locuiești într'ânsa!

— S'ar muta și el cu mine!

— Atunci, ce-i facem?!

— Să-l mai lăsăm până mâine, — zise gazda; poate s'o fi speriat și-o fi fugit!

— Să fugă?! Ferit-a sfântul! E=aci. Ai să vezi: cum s'or aprinde luminile, începe să ronțăie.

— Faceți reclamație la primărie! — ne sfătui cineva.

— La primărie, zici?

— Da, la primărie.

— Pentruce?!

— Așa! să ia primăria măsuri împotriva lui. Pentruce avem primar și consilieri comunali și edili?

— Are dreptate! — încuviințară ceilalți

— Bine, să facem reclamație la primărie; se'nvoi bătrâna.

Făcurăm reclamație la primărie. Am iscălit-o eu, gazda și încă vreo cincizeci de inși.

Primarul a convocat numaidecât consiliul comunal în ședință extraordinară și m'a invitat și pe mine s'asist la desbateri.

— Când a apărut șoarecele? — mă'ntrebă părintele comunei.

— A treia zi, seara, după ce am ocupat odaia.

— În ce zi?

— Într'o Vineri.

— Nu așa. Eu vreau să știu data!

— Eri a fost o săptămână.

— Era mare?—mă'ntrebă un consilier.

— Ziua?

— Ba nu; șoarecele.

— Nu știu; nu l-am văzut.

— Pentru ce nu-l prindeți?—mă'ntrebă altul.

— Nu putem. Il urmărim de-o săptămână întreagă.

— Trebuie instituită o comisie, care să se transporte la fața locului!—propuse ajutorul de primar.

— Eu sunt de părere să desființăm strada aceia!—zise un consilier.

— Ba mai bine șoarecele!—se'nfurie altul. Auzi, să revoluționeze o stradă'ntreagă!

— Asta e și părerea mea!—le spun. Dar întrebarea este: cum să-l prindem?!

— Să recurgem la ajutorul armatei!—pro-

puse cineva. S'aducem toate muzicile, fanfarele și gorniștii să cânte ca să-l sperie.

— Trimit și eu pe nevastă=mea și pe soacră=mea; când or începe să vorbească.... nu se mai aude nici muzică nici gorniști !

Câțiva consilieri propuseră alte soluții, apoi se luară la ceartă. Primarul suspendă ședința până a doua zi, când ne'ntrunirăm din nou. cu toții.

— Domnilor, părerea mea este să acceptăm propunerea domnului ajutor ! — zise primarul.

— S'auzim !

— Păi n'ați auzit=o eri ?

— N'are=aface ; s'o auzim și astăzi.

Primarul făcu un rezumat al dezbatărilor din ziua precedentă, apoi dădu cuvântul ajutorului.

— Domnilor consilieri ! — începu acesta. În interesul salubrității publice, pentru liniștea și propășirea urbei noastre care se află sub teroarea șoarecelui din strada Fântânii No. 48. ce număr, domnule ?

— No. 48.

— Din strada Fântânii No. 84, propun a se constitui o comisie care să se transporte la fața locului. Comisia va stabili ravagiile morale și materiale făcute de inculpat, va cerceta locul unde se află ascuns și în ce mod s'ar putea prinde. Dacă urmărirea și prinderea lui va necesita cheltueli mai mari, se va întocmi un deviz în trei exemplare, care, însoțit de un memoriu detaliat, se va înainta primăriei în termen de cincisprezece zile. Am zis !

(Aplauze îndelungate !)

— Și cine va face parte din comisie ? — întrebă un consilier.

Avură loc discuții aprinse. După lungi desbateri, se hotărî ca din comisie să facă parte : medicul veterinar și medicul primar al orașului, inginerul primăriei, comandantul pompierilor, polițaiul și ajutorul de primar ca președinte.

— Ar trebui să consultăm și pe d-l prefect ! — își dădu cineva cu părerea.

— Desigur ! — încuviință altul. Și pe domnii parlamentari ai județului.

— Deocamdată, comisia astfel formată, se va transporta la fața locului, — hotărî primarul. Și după ce își va înainta memoriul, vom vedea ce mai este de făcut.

Gazetele au apărut, toate, în ediții speciale, publicând, *in extenso* desbaterile consiliului comunal și câteva articole foarte entuziaste. Un reporter cu fantezie, a nceput publicarea unui foileton cu titlul :

„*Bolșevicul misterios, din strada Fântâni !*“

În timpul acesta, gazda și cu fiu-său urmăreau fără ntrerupere șoarecele.

— Ce s'a hotărît ? — mă'ntrebă ea.

— O comisie !

— Ce-i aceia ? !

— O comisie. Vine mâine la fața locului, să vadă ce și cum.

Comisia se prezintă într'adevăr a doua zi dimineața la orele 8.

— Unde este ? — întrebă medicul veterinar,

având trusa cu scule și medicamente subsu-oară.

— Cine?

— Șoarecele!

— Nu știu. Este'n odaie la mine.....

Inginerul cercetă construcția casei și hotări că-i în stare bună. Ne puserăm apoi cu toții la pândă, însă n'am prins niciun sgomot.

— Numai seara vine! — zisei.

— Atunci să venim diseară! — propuse comandantul pompierilor.

Comisia plecă și se'ntoarse pe'nserat.

— I'auzi!

Incepurăm urmărirea. Veterinarul împrăștie șioricioacă și stricnină prin toate colțurile odăilor. Dar totul a fost în zadar! Șoarecele venea în fiecare seară odată cu comisia....

Bătrâna a căzut la pat de inimă rea, iar fecioru-său, lunecând pe parchet, își mai scrântise o mână și era obsedat de ideea că el a fost născut numai pentru a urmări șoarecele și că, de îndată ce-l va vedea, — moare!

— Dacăș trăi să-l văd și eu! se tânguia bătrâna.

După cinci nopți de urmăriti zadarnice, comisia s'a ntrunit în odaia mea, ca să hotărască.

— Eu sunt de părere să otrăvim toate animalele din oraș! — zise veterinarul.

— Ar fi mai bine să le lăsăm să moară de foame! — propuse medicul-primar.

Comandantul pompierilor, fu de părere să dărâme clădirea, ba chiar cartierul întreg, dacă

va fi nevoe; polițaiul, hotărî arestarea tuturor proprietarilor și chiriașilor cari au șoareci în casă; iar ajutorul de primar, ceru ca parlamentarii județului să facă o interpelare în camera deputaților.

— Alta e soluția! — zise autoritar inginerul comunal. Ați uitat, domnilor, că paralel cu strada, curge râul.

— Și ce-are aface râul cu șoarecele?! — se miră veterinarul.

— Are! Căci putem să-i schimbăm cursul, sau să construim un canal subteran, care să lege râul cu casa și să 'necăm astfel șoarecele prin surprindere!

— Ideea n'ar fi rea! aprobă polițaiul.

— Te cred! — se 'mpăună inginerul. Parcă degeaba a cheltuit tata cu mine la Praga și la Berlin!... Iată planul; l'am și făcut. Și n'tinse pe masă o coală de hârtie liniată la milimetru, cu diferite semne și linii geometrice, din care n'am putut să deslușesc decât râul, strada și clădirea.

— Să 'ntocmim devizul! — zise președintele.

Intocmiră devizul și conturile pentru diurnă, apoi plecară.

Peste trei ceasuri, gazetele publicau, în ediții speciale, hotărârile comisiei și îndemnau populația să fie liniștită și s'aștepte cu încredere rezultatul. Noi însă, am continuat cu urmărirea șoarecelui, bine 'nțeleș, fără să-l prindem. Noaptea dormeam pe rând, iar ziua

scoteam mobila în curte și cercetam cu deamănuntul odăile.

— Țsta e necuratul! se plângea bătrâna. Mă pedepsește Dumnezeu!

Reporterii ne vizitau în fiecare zi, iar poliția trimisese doi sergenți de pază, care făceau cu schimbul. Sfârșitul șoarecului, s'apropia însă. Dar și al orașului.

Intr'o noapte, băiatul gazdei se urcase în pod cu lumânarea aprinsă, ca să caute niște curse. Din nebăgare de seamă, a aprins o mobilă veche de brad și peste zece minute, toată clădirea era în flacări! Băiatul, în fugă, alunecase și își scrântise și cealaltă mână, astfel că era neputincios și de mâini și de picioare!...

— Aș vrea să-mi păstrez numai vederile, ca să văd șoarecele! — se ruga el. Am convins-gerea că scapă teafăr, chiar de-ar arde orașul întreg!

Așa s'a'ntâmplat!

Cum bătea vântul, focul s'a'ntins numaidecât pe toată strada, apoi a cuprins orașul întreg. Gazda mea, arsese întinsă pe canapea, în poziție de așteptare, cu atenția încordată să prindă zgomotul produs de șoarecel!...

A doua zi, tot orașul era o ruină care fumega. Eu, băiatul gazdei, câțiva pompieri și cu cei doi sergenți cari rămăseseră la post, căutam șoarecele printre dărâmături. Ceva mai târziu, au sosit și autoritățile la fața locului.

— Il căutați degeaba; a ars! — zise primarul.

— Cu neputință! — replică feciorul gazdei. Este imp.... și deodată rămase cu ochii pironiți:

— Uite-l!

Fața i-se luminase, cașicum ar fi văzut pe Mesia!

— Aiurează! — hotărî comandantul pompierilor.

Nu aiura: șoarecele era ascuns într'un vas de lut în formă de garafă, care scăpase neatins. Ronțăia, nepăsător, niște semințe de floarea soarelui! Imi reamintii că vasul acela era aruncat chiar în colțul odăii mele, unde mi-se părea că aud ronțăitul șoarecelui! Polițaiul, puse cu meșteșug chipiul peste vas și prinse, înșfârșit, pe bolșevic! Băiatul gazdei sucombă ca un adevărat mucenic, rostind cuvintele biblice:

— „Izbăvește Doamne pe robul tău....“.

Autoritățile au instituit o comisie de experți cu însărcinarea de a stabili cum a scăpat șoarecele de urmăriri și de foc și dacă a stat numai în vasul în care a fost prins, tot timpul!

Iar eu, m'am mutat în alt oraș.....



URMĂRILE UNEI IDEI

Să vedeți!

Nu aveam, pe vremea aceea, nici o meserie. Dealtminteri, niciodată nu am avut o meserie. Și nici măcar o ocupație serioasă. Prin urmare, eram liber ca pasările cerului. Și tot ca ele trăiam. Nu vă puteți închipui cât este de frumos să nu fii nici stăpân, nici slugă. E drept că uneori nevoile mă'ngenunchiau, dar ce-are-aface? N'a spus oare Plutarc (drept vorbind, nu știu dac'a spus el sau altul, dar numele lui îmi veni'n minte!) că e bine să deprinzi stomacul cu foamea și sufletul cu durerea?...,

Așadar, eram liber. De dimineață mă treziseam cu o idee genială, cu o idee din acelea care scapără foarte rar în minte omenească... Și pela prânz—știți, când primesc autoritățile în audiență — mă înființai, cu ideea mea, în anticamera primarului. Ușierul, mă'ntrebă politic:

- Domnu'?
- Vreau să vorbesc cu d-l primar.
- Numele d-v.?
- Cutare!

— Cutare ?

— Da, cutare !

— Ocupația ?

— Asta-i acum ! Nu ți-se pare că ești curios ? Ce-ți pasă d-tale de ocupația mea ? Și pentruce trebuie să aibă cineva numaidecât o ocupație ? !

— Mă iertați, dar așa e obiceiul. Domnul primar....

— Ei bine, spune atunci d-lui primar, că sunt de ocupație.... vagabond ! Mă'nțelegi ? Va=ga=bond.

Ușierul, nu mă crezu. După zâmbetul lui nătâng, bag de seamă că nu mă crede. El credea, mai degrabă, că glumesc. Dobitocul.

Însfârșit, d-l primar mă „primește“ ;—dupăce, bine'nțeleș, mă făcu s'aștept câteva minute, fiindcă d-l primar trebuie să fie'ntotdeauna ocupat !.... Il găsii plimbându-se prin cabinetul dumisale, fluerând și pocnindu-și degetele ! „În definitiv—gândii—omul în casă la el, liber e să facă ce pofteste“. Și d-l primar era la el acasă. Drăguț cabinet ! Picturi, covoare, tabloul delegației permanente cu d-l primar la mijloc, portretul ministrului de interne, câteva fotolii îmbrăcate'n piele și un birou stil Ludovic al nuștiucâtesprezecelea....

— E bine să fii primar, ai ?

Părintele orașului mă privi nedumerit ca o oaie rătăcită, apoi împrumută o atitudine gravă și cuvântă :

— Domnule, înainte de a ști cu cine am

onoarea, te poftesc să nu fii obraznic, mă'n-
telegi?

Nu mă simții jicnit. Pentruce, adică?! Mă
rog, asta era părerea lui: că sunt obraznic.
Foarte bine. Eu respect părerile oamenilor.

— Mai încet, domnule primar! — îi spun.
Nu te repezi ca un câine în jocul de popice.
Avem de discutat lucruri grave.

Și mă'nfundai, comod, în brațele unui fo-
toliu de piele.

— Ah, ce plăcut e la d-ta! — mai adaog și
aprind o țigară, o țigară fină, parfumată, din-
tr'o cutie pe care d-l primar o avea pe masă.

— Domnule! — se revoltă părintele comu-
nei. Spune repede ce ai de spus și te pof-
tesc înc'odată să fii cuviincios și să nu uiți
unde te afli.

Tăcui. Așa se obișnuște: când ai de spus
lucruri importante, trebuie să te gândești mult
și cu socoteală. E drept că d-l primar nu mai
fluera acum și băgai de seamă că avea pum-
nii încleștați.

— Am venit cu gânduri pașnice, domnule
primar, fii liniștit.

— Ce poștești, domnule?

— Nu am nicio ocupație, nicio meserie....

— N'am posturi vacante! — se grăbi să mă'n-
trerupă.

— Treaba d-tale. Ce-mi pasă mie dacă sunt
sau nu posturi vacante? N'am venit după
slujbă!....

— Domnule!

— Vezi? Dece nu ești liniștit?!

— Dar spune odată, domnule, ce ai de spus!

— Domnule primar, eu sunt vagabond cum s'ar zice. Nu am pe nimeni și nimic: nici nevastă, nici casă.... într'un cuvânt: sunt singur și plictisit și pe de-asupra, sunt sărac-lipit și gol.... precum binevoiești a vedea. Și m'am gândit că—în definitiv—pentru ce n'aș trăi și eu în belșug măcar o săptămână? Sau, dacă nu se poate.... să pun capac mizeriei curmându-mi viața!

— Ce tot vorbești acolo, domnule?! — se minună părintele comunei ceva mai domolit.

— Și-am venit la d=ta, — continuai aprinzând încă o țigară — să-ți propun o afacere.

Pauză și fum.

— Vorbește!

— Vagabonzii sunt înmormântați pe cheltuiala primăriei, nu-i așa?

— Da, pe cheltuiala primăriei, — răspunse d=1 primar foarte nedumerit.

— Și cam la ce sumă se ridică totalul cheltuelilor pentru înmormântarea unui astfel de individ?

— Ce-ți pasă d=tale?

— Imi pasă. La ce sumă?

Primarul îmi spuse o sumă fantastică pentru sărăcia mea. Zâmbii. S'ar fi putut trăi minunat cu banii aceștia, un timp oarecare.

— Și-acuma, să vedeți afacerea de care vă vorbeam.

— Să vedem!

— Dacă eu mi-aș face seama, va trebui să

mă'nmormântați pe cheltuiala primăriei, nu-i așa ?

Primarul se revoltă din nou :

— Isprăvește odată, domnule !

— Păi dacă nu vrei să-mi răspunzi. Așa e c'aș fi înmormântat pe cheltuiala primăriei ?

— Firește, dacă nu ai pe nimeni....

— Bun ! Negustoria e asta : eu consimt să trăesc, dacă-mi achitați suma pe care ar trebui s'o cheltuiți cu înmormântarea unui vagabond de cl. I. Căci eu sunt vagabond de elită.... La rigoare v'aș face și d-v. parte....

— Ce-ai spus ? ! — și tremura.

— Gândiți-vă bine, d-le primar : dacă mă sinucid, veți avea mai mult de furcă : acte, cosciug, dric, furnizori, discursuri.... Ori așa, e mai simplu : îmi achitați suma pe care ar trebui s'o cheltuiți cu toate nimicurile astea, și nu mă mai omor !....

Primarul se clătină, cașicum i-aș fi dat un pumn în moalele capului. Apoi învineți, în-cleștă pumnii, încruntă sprâncenele.... însfârșit, avea toate „particularitățile“ unui om scos din țâțâni. Si'ncepu să urle :

— Domnule, ești nebun ? ! Afară !... *Afarăă ! !...*
Afarăăă !!!

. ,
.

A urmat o scenă întunecoasă. Mărturisesc, am o memorie ce nu șchiopătează ; însă nu-mi aduc aminte în ruptul capului, cum am ajuns

în stradă! Dar de ajuns,—am ajuns. Și—desigur—foarte repede. Pe când un binevoitor mă scutura de praf — căci, pe semne, coborâsem scările în diferite poziții, — mă pomenii zicând cu voce tare :

— Așa sunt o seamă de oameni : nervoși !...

UN OM FĂRĂ NOROC

A fost un tăraș în ziua aceia!... Toată curtea era 'n picioare. Ba, după ce s'au mai liniștit lucrurile, venise și poliția la „fața locului”. Și toate astea, pentru un lucru de nimic: un om voise să se 'mpuște!

— Ce-ai cu el, domnule?! — întreb pe proprietar, care umbla de colo până colo, strigând și amenințând.

— A 'ncercat să se 'mpuște! — răspunse foarte indignat.

— Ei, și?!

— Cum: ei, și?! De ce să-mi tulbure liniștea? Să găsească și el alt loc. Pentru ce să se 'mpuște tocmai la mine 'n casă?

— A murit?

— Aș, nu s'a 'nimerit!

Intrai în camera sinucigașului, pe care-l cunoșteam. Ședea pe scaun și fuma gânditor. Pe masă, un revolver lângă ceașca de cafea pe jumătate goală. Rezemată de un portret așa fel ca să fie remarcată dela prima aruncătură de ochi, o scrisoare închisă adresată procurorului.

— Cum a fost, domnule?

- Nu m'am nimerit!
 - Unde-ai tras?
 - In tâmplă.
 - Ți-a tremurat mâna?
 - Nu cred! Dece să-mi tremure mâna?
- Parcă acum încerc pentru întâiaș dată să mă omor?
- Atunci?
 - Revolverul funcționează greu, și tot apăsând trăgaciul, a lunecat țeava pe tâmplă tocmai când a luat foc, și glonte a trecut pe de-asupra urechei!
 - Trebuia să fi mai tras unul!
 - Nu mai am; Țista a fost cel din urmă!
 - Și spui c'ai mai încercat să te omori?
 - Astăzi a fost a șaptea oară!
 - Tot cu revolverul?
 - Ba nu. Cu revolverul, a doua oară.
 - De ce nu rogi pe cineva să te 'mpuște dacă d-ta nu te 'nimerești?
 - N'am niciun prieten!
- Proprietarul intră pe ușă, însoțit de un comisar de poliție.
- Poftim! — se adresă el reprezentantului forței publice. In loc să-și găurească tâmpla, a găurit tabloul acela pe care-l am moștenire dela un bunic al meu!
 - Aveți permis? — întrebă comisarul pe sinucigaș, după ce luă seama tabloului.
 - Pentru găuritul tablourilor?
 - Ba nu; pentru portul armei.
 - Nu, n'am niciun permis.
- Comisarul îi confiscă arma, apoi îl puse să

iscălească două procese-verbale: unul, pentru contravenție la portul armelor; iar altul, pentru „tulburarea ordinii publice”. Și plecă.

— Să-mi plătești tabloul! — zise proprietarul. Și dacă ai de gând să te mai împuști, du-te în pădurea din marginea orașului. Nu-i așa departe, și acolo nu tulburi liniștea nimănui. Casa mea nu-i câmp de tragere... și trânti, furios, ușa.

— Ei bine, îți place?

— Nu-mi place deloc domnule... spune-mi te rog, cum te cheamă? N'am memoria numelor.

— Spune-mi cum vrei; răspund la toate numele!

— Foarte bine faci. E mai simplu și nu obligi pe nimeni să-ți țină minte numele.

— Pe-ale mele, le-am numărat: în toate actele personale, am douăsprezece nume! Și niciunul nu se 'nrudește cu celălalt, Înțelegi acum de ce-mi este indiferent cum mă stîfîgi. Mi-am pierdut personalitatea.

— Douăsprezece nume, zici?!

— Da, douăsprezece.

— Cam multe!

— Se zice că sunt ale mele, toate. Și cu niciunul n'am avut noroc. Am trăit, am muncit, am iubit cu fiecare pe rând, și pe rând am avut numai nenorociri. Am trăit cu toate deodată și mi s'a 'ntîmplat același lucru. Nu vezi că nu pot nici măcar să mă omor?

— Aș!

— Nu pot, crede-mă. Gândește-te : de șapte ori am încercat și n'am izbutit.

— Ești căsătorit ?

— Am fost. Nevastă-meă s'a despărțit însă de mine la o săptămână după cununie.

— Așa repede ?

— Da. Și simplu. Mi-a spus :

— Dragul meu, trebuie să ne despărțim.

O iubeam mult. Când am auzit-o, era cât p'aci să mor fără intenție ! Intreb ;

— Dece ?

— Mă plictisești !

— Te plict....

— Da, mă plictisești. Oh, dac'ai ști cât ești de plictisitor !

— Dar gândește-te....

— M'am gândit : ne despărțim :

Era într'adevăr atât de plictisită, încât îți făcea milă. Și ne-am despărțit. Când s'a pronunțat sentința, am încercat să mă omor pentru întâiaș dată, aruncându-mă pe feresștra tribunalului dela al doilea etaj, în fața neveste-mi. Credeam că astfel voi deveni mai interesant ! Dar m'au împiedicat niște aprozi.

Ea m'a privit indiferentă și-a zis doar atât :

— Degeaba, ești plictisitor !

Peste două săptămâni, s'a remăritat. Ei bine, știi cu cine ?

— Nu, nu știu !

— Cu un imbecil ! De necaz, am încercat să mă omor pentru a doua oară, aruncându-mă înaintea trenului.

— Și nu te-a zdrobit ?

— Nu. Căci m'am încurcat în socoteli și-am pus capul pe altă linie! Niște lucrători au pus mâna pe mine și m'au dus la biroul de mișcare unde am fost amendat cu trei sute de lei, pentru că nesocotisem dispozițiunile unui „Avis“, auzi!

— Dar ce! trebuie să te omori după dispozițiunile unor anumite „Avisе?!”.

— Nu știu. Am uitat să'ntreb.

— Și numai din pricina nevestei ai vrut să te omori?

— Ba nu. Și din alte pricini mult mai serioase. Orice-am încercat, mi-a ieșit anapoda. N'am noroc. Nu am nici măcar norocul de a muri așa cum îmi place. Nu vezi?

— Ba văd!

— A treia oară, am încercat să mă omor după ce perdusem la masa verde toată averea rămasă dela cele două perechi de părinți.

— Două perechi ai avut?!

— Da, două. Mi-se pare că de-aci purcede încurcătura cu numele.... M'am năpustit, dela un capăt al sălii de joc, cu intenția să-mi zdrobesc capul de peretele opus! M'am împiedecat însă și, căzând, am doborât o statueta de preț. Direcția clubului m'a obligat să plătesc obiectul spart și m'a exclus din rândul membrilor.

— Politică n'ai făcut?

— Ba bine că nu! Există oare un român care să nu facă politică?!... Am căzut însă la alegeri. Știi câte voturi mi-au lipsit ca să fiu ales deputat?

— Nu, nu știu!
— Unul! Atunci am vrut să mă înnece!
— Unde?
— În Oceanul Atlantic!
— Dece tocmai în Oceanul Atlantic?
— M'am gândit că este loc mai mult! Și pe urmă, credeam că nu mi-i dat să mor în țara mea.

— Și?

— M'au scăpat niște marinari francezi tocmai când era să'nghit cel din urmă gât de apă. M'au snopit în bățai, apoi m'au dus la căpitania portului, unde am fost amendat cu cincizeci de franci, tot din pricina unui „Avis” pe care-l ignorasem!

— Trebuia să te-apuci de tâlhării!

— Am făcut-o și p'asta, dar nu mi-a mers. Poliția, urmărind pe altul, a pus din greșeală mâna pe mine. Am fost judecat și condamnat la șase luni închisoare.

— Ai făcut osânda?

— Firește. Când m'am liberat din închisoare, am încercat să mă omor pentru a cincea oară, cu o carabină pe care o proptisem în piept. Nu m'am nimerit însă nici atunci, Glonteale a ucis un cocoș al proprietarului pe care-l chema „Costică” și la care ținea foarte mult. A trebuit să i-l plătesc cu cinci sute de lei.... N'am noroc și pace. Nu vezi?

— Ba văd!

— Presimt că am s'o isprăvesc stupid.

Nu s'a'nșelat: câteva zile mai târziu, a sucombat izbit în frunte de copita unui măgar!....



DEVĂLMĂȘIE

Nicolae Bascarin, locuia în strada Cimpoiului, la No. 35; Stan Catrinoiu, locuia tot în strada Cimpoiului la No. 12. Cel dintâi avea nevastă, iar cel de-al doilea avusese.

Bascarin, împrumutase, cu ocazia căsătoriei, zece mii de lei dela Catrinoiu.

— Sunt cheltueli multe și vreau să fac un lucru ca lumea!—îi spusese el.

— Bine. Îți împrumut suma, pe timp de șase luni.

Bascarin, n'a putut, firește, să-și plătească datoria la termen. Lucrul acesta nu-i plăcu lui Catrinoiu care era un om ordonat; totuși, îi prelungi termenul de plată cu încă șase luni. Exact după un an, în ziua scadenței, se duse la el:

— Astăzi trebuie să-mi plătești datoria. E ultimul termen.

— Știu eu că trebuie, dar vezi, nu am

— Asta nu-mi place!—zise Catrinoiu și era cât p'aci să se indigneze, când intra doamna Bascarin.

— Te rog să ne mai pășuești, domnule Ca-

trinoiu! Și zâmbi. Lui îi plăcu, dar se opuse totuș. Era vorba de zece mii de lei.

— Nu mai pot.... vedeți.... un an de zile....

— Te rog, domnule Catrinoiu! — insistă ea și zâmbi din nou.

— Încă șase luni! adăogă Bascarin.

— Fie; — se'nvoi Catrinoiu. Dar să știi că acesta e ultimul termen. Și plecă.

Trei zile mai târziu, lui Bascarin i-se'ntâmplă să-și frângă piciorul stâng, într'un accident cât se poate de stupid. Locuia la etaj și avea mania să'numere treptele scării oridecâteori suia și scobora. Scara, avea 32 de trepte; iar casa purta No. 35. Asta-l încurca în socoteli și de îndată ce intra sau ieșea pe ușă, confunda numărul treptelor cu No. casei! Și nu știa precis dacă scara are 35 de trepte și casa No. 32; —sau casa are No. 35 și scara 32 de trepte....

În ziua aceia — era'ntr'o Vineri — a scoborât furios ca să-și însemneze pe o bucată de hârtie No. casei. Dar și-a frânt piciorul lunecând pe ultima treaptă, tocmai când pronunța: „treizeciși....“ A !stat patru luni în pat. N'a câștigat nimic și-a trebuit să cheltuiască foarte mult. Astfel că nici la ultimul termen acordat, n'a putut să-și plătească datoria. Lucrul acesta îl plictisea, iar pe Catrinoiu îl scoase din țâțâni,

— Nu ești om de cuvânt! — îi spuse el.

— Dar n'ai văzut? — se scuză Bascarin. A trebuit să cheltuesc cu piciorul câteva mii de lei.

— Nu mă privește!—se'nfurie celălalt. Trebuie să-mi plătești numaidecât datoria.

— Dacă nu am....

— Atunci, ce-i facem ?

— Știu eu ?!

Catrinoiu se gândi puțin, apoi, ceva mai domolit:

— Uite, nu-ți mai cer datoria....

— Niciodată nu m'am îndoit de prietenia ta!—se bucură Bascarin.

— Stai, nu te pripri! N'am înțeles să ți-o iert.

— Atunci ? — și se'ntristă.

— Să-mi dai ceva, care să valoreze zece mii de lei.

— N'am ce să-ți dau,

— Să căutăm, să ne gândim.

— Degeaba : nu am.

— Știi ce ?—propuse Catrinoiu. Să-mi vinzi pe nevastă-ta ! Și așa, pentru nuntă ai împrumutat banii.

— Ce face ?

— Să-mi vinzi pe nevastă-ta.

Acuma, fu rândul lui Bascarin să se gândească.

— Dè! — făcu el în cele din urmă. Ideea n'ar fi tocmai de disprețuit... Și cât îmi dai pe ea ?

— Mi-o dai în contul datoriei.

— Cu alte cuvinte, să ți-o dau pe degeaba !

— Cum pe degeaba ?! Îmi dai pe nevastă-ta și-ți iert cele zece mii de lei.

— Tot degeaba se chiamă că ți-o dau, fiindcă

nu primesc niciun ban în mână... Și pe urmă, nevastă-mea valorează numai zece mii de lei? Pe mine m'a costat mai mult.

— Te-o fi costat. Dar nu știi că o haină dac'o'mbraci o singură dată, s'a'nvechit... Vezi... un lucru folosit... oricât ar fi de... mă'nțelegi... își pierde din preț...

— Folosit! Ce folosit? Suntem căsătoriți numai de un an și jumătate.

— N'are-aface! — îl lămurî Catrinoiu... Eu pornesc dela principiul cu hainele: le-ai îmbrăcat odată...

— Principii! Așa, cunosc și eu un proverb cu găina.

— Cu ce?

— Cu găina. Știi, găina bătrână... Și cu vinul: devine mai bun pe măsură ce se'nvechește... Ce Dumnezeu! Zece mii de lei o femeie ca nevastă-mea? Iți bați joc de mine!

— E bine plătită! — zise celălalt... Sau poate-ți vine greu să te desparți de ea?

— Aș, greu nu-mi vine, fiindcă și așa a'nceput să mă plictisească, și femeii se mai gătesc. Dar vreau s'o vând cu preț. E frumoasă... tânără... sănătoasă...

— O cunosc eu, n'o mai lăuda..., Primești? Bascarin se gândi puțin, făcu niște socoteli, apoi:

— Să mai îmi dai zece mii de lei.

— E scumpă. Nu-ți dau niciun ban mai mult.

— Atunci, știi ce? — propuse Bascarin. Ți-o dau cu împrumut un an și jumătate, și sun-

tem chit! Pe urmă, dacă o să mai îmi trebuiască bani, ți-o împrumut iarăși...

Acuma, își făcu Catrinoiu socoteli, dar nu se'nvoi.

— Cu împrumut n'o iau! — zise el. Vreau să mi-o vinzi în contul datoriei.

— Este puțin, crede-mă. Gândește-te: frumoasă... tânără... bine făcută... sănătoasă... de neam bun... Ce dracu, trebuie să te uiți și la marfă... Numai zece mii de lei... este prea ieftină...

— Bine! — se'nvoi Catrinoiu. Îți mai dau zece mii de lei, însă cu o condiție.

— Ce condiție?

— Dè, cum să-ți spun? N'aș vrea să am copii... mai ales dela altul... eu înțeleg să-ți cumpăr numai nevasta...

— Prea ești pretențios! Copii nu vezi că n'avem? Acum... ce-o fi având ea... însfârșit, n'ai decât s'o întrebi. Mie nu mi-a spus nimic.

— Nu pot s'o întreb. Vezi... este o chestiune delicată.

Măsură câți=va pași, ceru un pahar cu apă, își mai făcu niște socoteli, și'n cele din urmă se hotărî.

— Bine, o cumpăr!

— Dar pe ea nici n'am întrebat-o dacă se'nvoește! — zise Bascarin și se posomorî. Era vorba de douăzeci de mii de lei!

— Dece să nu se învoiască?! — se miră Catrinoiu.

Doamna Claudia Bascarin, se'nvoi însă. Ba era chiar bucuroasă.

— În definitiv, îmi plăci! — declară ea lui Catrinoiu.

— Bun! Acuma să facem contractul și să-mi achiți restul de zece mii de lei! — zise Bascarin.

Făcură contractul, îl iscăriră toți trei și încă doi vecini, ca martori. Apoi mâncară, băură vin, și Catrinoiu plecă împreună cu nevasta lui Bascarin. Lucrurile erau aranjate, datoria plătită și oamenii mulțumiți...

S'a întâmplat însă, ca după opt luni din ziua târgului, doamna Clotilda să nască cinci gemeni, trei băieți și două fetițe! Catrinoiu a numărat numai patru și, înspăimântat, a dat fuga la Bascarin.

— M'ai înșelat! — strigă el.

— Cu ce?! — întreabă celălalt.

— Cu nevasta.

— De-atunci, nici n'am mai văzut-o! — răspunse Bascarin foarte indignat. El se gândise la alte lucruri!

— Nu mă'nțelegi! — îl lămuri Catrinoiu. A născut.

— A născut?

— Da. Până când am plecat eu de-acasă, născuse patru gemeni!

— Câți?!

— Patru. Dar nu isprăvise!..

— Felicitările mele! — zise Bascarin. Să știi că te premiază și-ți publică fotografia la gazete! Țsta e lucru mare... și când mă gândesc că eu n'am fost în stare să fac măcar unul!

— Sunt ai tăi copiii, excrocule ! — îl amenință Catrinoiu.

— Ce face ? !

— Mi-ai dat nevasta însărcinată. Ești un excroc ordinar ; m'ai înșelat cu douăzeci de mii de lei.

— Ești nebun ! — răspunse Bascarin liniștit. Dela mine, ai luat-o fără copii.

— Ba era însărcinată. Sunt numai opt luni de când am cumpărat-o, și femeile nasc la nouă luni.

— Socotelile astea nu mă interesează. Ți-am vândut nevasta cu douăzeci de mii de lei. Atâta știi. Avem contract.

— Ți-o dau înapoi cu copii cu tot și să-mi întorci banii !

— Nu-mi trebuie !

— Te dau în judecată, să știi.

— Treaba ta. Am contract.

Catrinoiu, a intentat proces de înșelăciune lui Bascarin, cerând să-i restituie douăzeci de mii de lei și să-și ia înapoi nevasta dimpreună cu cei cinci gemeni, trei băeți și două fetițe. Judecătorii, în ultima instanță, au hotărât însă ca Nicolae Barcarin și Stan Catrinoiu să trăiască de-avalma cu doamna Clotilda și că, cei cinci gemeni fiind făcuți în devălmășie, paternitatea le revine amândurora...



O CĂLĂTORIE DE PLĂCERE

I.

Am făcut-o în anul una mie nouă sute douăzeci și șapte, în Jugoslavia. Bine 'nțeleș, fără pașaport. Nu plecasem însă cu intenția să mă opresc în această țară. Voiam să merg ceva mai departe. Dar m'am poticnit...

La Jimbolia am ajuns seara, târziu. Aveam douăzeci de lei în buzunar și mâncasem în seara zilei ce trecuse la un restaurant în Arad, unde, neavând cu ce plăti, lăsasem pălăria amanet... Am petrecut noaptea în gara Jimbolia, întins pe-o bancă în sala de așteptare. Dimineața m'a sculat omul care făcea curățenie.

— Sunt hoteluri în oraș! zise încruntat.

— Or fi.

Un comisar dela poliția de frontieră, foarte elegant și foarte scund, veni să mă legitimeze.

— Ziarist? — mă întrebă, uitându-se în carnet.

— Da.

— Ați venit pentru vreo anchetă?

— Ba nu; am venit să mă plimb.

Se prezintă, apoi discutam politică. Era cu guvernul.

— Îmi permiteți să vă invit la o țuică? —
și se înclină.

Era foarte politicos și foarte scund.

Pornirăm în oraș. Pe drum, îi cerui unele informații: cât e până la frontieră, cum e păzită, și care este drumul cel mai scurt până în Jugoslavia.

— Înțelegi, nouă, gazetarilor...

— Vai de mine, cum să nu 'nțeleg!

Se 'nclină din nou și-mi spuse câteva lucruri, din care am înțeles că până la frontieră sunt numai trei kilometri și trebuie s'apuci pe lângă fabrica de țigle. Intrarăm apoi într'un restaurant unde băurăm câte două drojdii iar eu am mâncat șapte cornuri.

— Azi noapte am făcut un chef la Welika-Kikinda! — îmi șopti.

— Unde?!

— La Kikinda... în Serbia. Știți, eu fac naveta cu trenul Jimbolia-Kikinda, pentru control.

Îmi arătă niște butoni de manșete pe care-i târguise din Jugoslavia, mă omeni cu o țigară sârbească și ne despărțirăm.

Cu cei douăzeci de lei am cumpărat un pachet de țigări și-o jumătate de pâine albă, pe care-am înfășurat-o într'un jurnal. Pâinea era caldă și constituia unicul meu bagaj. Ajuns în marginea orașul, m'am întins pe burtă într'un lan de porumbi și-am mâncat-o toată ca să nu se răcească. Apoi, mai prin porumbi, mai pe linia ferată, ocolind pichetul de grăniceri, am trecut pe pământul Serbiei. De-aci încolo, am mers numai pe linia ferată ca să nu mă

rătăcesc. La un canton, m'am oprit, am băut apă și-am mâncat mere dintr'un pom. Am vrut să iau și 'n buzunar câteva, dar a prins de veste cantonierul și m'a alungat cu pietre...

Prima stație de cale ferată, la vreo patru-cinci kilometri, era pustie. Am intrat în sălile de așteptare, m'am uitat pe „Mersul Trenurilor” din care n'am priceput nimic și-am pornit mai departe. Pe drum, am întâlnit câțiva inși cari se uitau la mine curioși, fiindcă eram cu capul gol, aveam părul mare și zbârlit.

La Kikinda, am ajuns după masă pela două. Orașul nu mi-a plăcut și nici gara. Am intrat în vestibul și-am consultat „Mersul Trenurilor” deslușind cu multă caznă, direcția și orele. Apoi am însemnat pe o bucată de hârtie itinerarul acesta: Kikinda-Subotica-Zagreb-Triest-Paris. M'am plimbat prin sala de așteptare, am ieșit pe peron... Incepusem să mă plictisesc și eram ostenit. Cum hotărâsem să plec cu trenul de 9 seara ca să mă pot feri mai ușor de control și cum n'aveam ce face, m'am suit într'un vagon de cl. I tras pe-o linie moartă, am lăsat perdelele și m'am lungit pe canapeaua moale, împăcat și satisfăcut: eram în străinătate...

Nu știu cât am dormit, nici dac'am dormit cu adevărat, căci era cald. M'a trezit zgomotul unui tren ce intra în stație. M'am coborât buimac de somn și m'am îndreptat spre peronul gării. Era simplonul. Citesc pe tăbliță: „Winkowci-Jimbolia”. Dar am înțeles invers: „Jim-

bolia-Winkowci". Și ca să nu mai aștept până seara, m'am suit, modest, într'un vagon de cl. II-a. Era pustiu. Mă plimb pe culuar și când dau să intru într'un compartiment, mă oprește un vameș care mă'ntreabă ceva pe sârbește. Li răspund în românește. El repetă întrebarea pe italienește și 'n cele din urmă ne înțelegem, de bine, de rău, pe nemțește.

— Ce cauți aici?

— Pe d-ta te caut.

— Pentru ce?

— Așa, să te văd.

Și râdeam.

Se 'ncruntă. Apoi încuie ușile, se coborî și peste câteva minute reveni însoțit de un jandarm. Asta nu-mi plăcu, fiindcă mă încurca în socoteli.

— Urmează-mă! — se zbârli vameșul.

— Unde?

Nu răspunse. Jandarmul vorbi ceva pe sârbește, desigur o înjurătură. Fui condus apoi la biroul poliției de frontieră. Un comisar în uniformă, un croat tânăr și foarte bine-crescut pentru funcțiunea lui, mă întrebă, într'o românească destul de corectă, ce și cum. Când să răspund, auzii înapoia mea o exclamație de uimire. Era comisarul cu care băusem țuică la Jimbolia. Sta înfipt în prag și se uita la mine ca la o minune.

— Munte cu munte se 'ntâlnește! — zic.

— Dar ce căutați aici?!

— Am venit în plimbare.

— Cum?! Pe unde?! Când?!

Erau numai patru ore de când ne despărțisem, iar Kikinda este la 18 kilometri de Jimbolia.

— Pe linia ferată! — îi spun.

— Cu trenul?

— Ba nu. Cu picioarele. Este mai sigur, și-mi place să umblu pe jos.

Un alt comisar, tot dela poliția de frontieră din Jimbolia, întunecat și amenințător, mă studiază câteva minute rezemat în baston, apoi vorbește răs-picat și sentențios.

— Vagabond!

Mă făcui că n'aud.

Comisarul croat mă poartă pe-o bancă, apoi îmi luă interogatorul:

— Cum ați trecut granița?

— Pe jos.

— Nu v'a văzut niciun grănicer?

— De unde să știu eu?

— Dv. n'ați văzut niciunul?

— Nu, n'am văzut. Dealtminteri, nici nu eram curios.

— La ce oră ați plecat din Jimbolia?

— Cred că pela 10. (Apoi, întorcându-mă către prietenul din Jimbolia): Așa este, domnule comisar?

— Ce mă 'ntrebi pe mine?—răspunse răstit. Era foarte scund și foarte rău—crescut.

— Pe care parte a liniei ferate ați venit?

— Pe toate părțile; am mers în zigzag.

— Pentru ce-ați trecut frontiera?

— Sunt refugiat politic.

— Da?!

— Da. Sunt gazetar comunist, foarte periculos.

Comisarul dela Jimbolia, repetă apăsător:

— Vagabond !

Li răspunsei prompt :

— Vită !

Se iscă un mic incident. Croatul ne potoli însă, atrăgând atenția confratelui său că n'are dreptul să s'amestece. Apoi continuă cu întrebările :

— Și unde voiți să mergeți ?

— La Paris.

— Păi bine, trenul în care vă suiseți, merge în România ! — și zâmbi.

— Nu glumiți ?

— Deloc.

N'am mai zis nimic. Comisarul, cu ajutorul unui jandarm, îmi făcu percheziție. Găsiră asupra mea obiectele următoare : carnetul de legitimație, manuscrisul unei schițe neisprăvite, niște fotografii, o batistă și o cutie de chibrituri.

— Bani nu aveți ?

— Nu, nu am. Am auzit că legea oprește să treci frontiera cu sume prea mari.

— În pantofi aveți ceva ?

— Am picioarele.

— Atât ?

— Și ciorapii.

— Scoate-i.

— Ciorapii ?

— Ba nu ; pantofii.

Mă desculțai. Cercetară cu deamănuntul pantofii, dar nu găsiră nimic.

— Pentruce purtați ciorapi de damă?

— Sunt mai practici.

— Cum așa?

— Sunt lungi, și pe măsură ce se murdăresc, îi tai și-i arunc; pe urmă-i slobod în jos. Nu trebuesc spălați decât după ce-i tai ultima oară... Li porți o vară întreagă... sunt foarte practici...

Comisarii zâmbiră iar jandarmul păru că se gândește puțin, apoi zise ca pentru sine:

— Are dreptate.

Pela 4, isprăviră cu perchiziția și interogatorul. Cei doi polițiști români, se întoarseră, cu primul tren, la Jimbolia.

— Și acum ce faceți cu mine?—întreb pe comisar.

— Mai așteptați aici până diseară. Apoi vă trimit la prefectura de poliție unde veți executa trei zile de închisoare pentru trecerea clandestină a frontierei.

— Și după-aceia?

— Vă trimite sub escortă în țara unde doriți să mergeți.

Lămurirea comisarului mă liniști. M'ășezai pe bancă și ncepui să fluer. Un jandarm îmi spuse însă că nu-i voie și mă amenință cu patul armei.

Peste două ore, se primi o telegramă dela poliția da frontieră din Jimbolia. Cereau extrădarea mea, spunând că nu sunt refugiat poli-

tic ci pungaș urmărit. Asta mă scoase din tâțâni.

— Eu știu că spun așa ca să vă extrădez! zise comisarul. Este un truc. Dacă doriți, vă trimit înapoi.

— Știi ce ? îi spun. Trimite-i în... D=v știți vreo înjurătură românească ?

— Nu, nu știu.

— Păcat. Dintr'o limbă străină, trebuie să'n-veți mai întâi înjurăturile, apoi vorbele de iubire și câteva feluri de mâncare. Sunt lucrurile de care ai mai multă trebuință....

— Ce să telegrafiez la Jimbolia ?

— Păi dacă nu știți să'njurați, spuneți-le să mă lase'n pace.

Seara, pela vreo 8, fui trimis la prefectura de poliție, întovărășit de un agent și de un jandarm. Eu, ca oaspe, mergeam la mijloc.... Când să intrăm în oraș, pe strada principală, văd un arc de triumf.

— Ia te uită!—zic. Foarte drăguț din partea d=v. Dar de unde-ați știut că sosesc astăzi ?!

— Nu-i pentru d=ta ! — răspunse jandarmul morocănos, în vreme ce agentul, care nu știa românește, îi cerea lămuriri.

— Dar pentru cine ?

— Pentru fostul ministru Nincici.

— Ei, comedie. Dar ce ! la d=v. și foștii miniștri se primesc cu arcuri de triumf ?.... Fericită țară....

Jandarmul mă făcu atent că nu-i voie să vorbesc „politică” și mă amenință că dacă mai

scof un cuvânt, îmi pune căluș în gură și „gabrioletă” la mâini....

II

La poliție, fui condus în corpul de gardă și luat în primire cu iscălituri în regulă, apoi mă băgară la închisoare. Era o celulă mobilată cu un pat de scânduri, o sobă'n zid, o mătură sau așa ceva și o cană de tinichea pentru apă. Polițistul de serviciu, dupăce-mi făcu și el percheziție, încuie ușa și plecă. Iar eu mi-am spălat restul de ciorapi și picioarele și m'am lungit în pat, punând dreapta căpătâiu. Eram, însfârșit, la adăpost de această lume rea și meschină....

A doua zi mă sculară foarte de dimineață și fui poftit în curte să „iau aer”. Curtea era înconjurată de clădiri înalte și răspundea în două străzi, având porți masive, păzite de câte un polițist înarmat cu sabie și revolver.

Pela 2, ni-se'mpărți câte-o jumătate de pâine. Era proaspătă și albă.

Ziua întâi, trecu repede. Eram însă flămând, căci nu mâncasem să mă satur aproape de-o săptămână, iar pâinea dela amiază pe care-o mâncasem pe nerăsuflăte, era porția zilnică. Apă însă.... la discreție....

În dimineața următoare, fui condus în cabinetul prefectului. Era scund, avea mustăți și ochelari, vorbea răstit și încruntat.

— Comunist?

— Da.

Mă amenință cu pumnii, spuse câteva cu-

vinte în limba lui, apoi mă dădu afară. Sergentul mă conduse într'un birou vecin ca să mi-se ia interogatorul. Un alt sergent, care vorbea curat românește, servea de tâlmăciu. Șeful, repetă întrebarea prefectului :

— Comunist ?

— Da.

— Unde ești născut ?

— Acasă.

Un agent voinic, cu figura colțuroasă de mongol, îmi amenință fălcile cu un pumn cât un maiu. Zâmbiam mereu și-l priviam țintă.

— Părinți ?

— Da.

— Trăesc ?

— Numai mamele.

— Ce-ai spus ? !

— Trăesc numai mamele.... Am trei: una m'a născut, alta m'a găsit și cea de-a treia m'a crescut....

— Du-l de-aici ! — răcni șeful. Răspunde anapoda, nu ne putem înțelege cu el. Să-l aduci mâine.

Fui condus în curte. Polițistul care mă escorta, îmi puse în mână două stropitori și prin semne mă lămurii că trebuie să stropesc asfaltul, pomii și iarba. Tot prin semne îi spusesei, râzând, că treaba asta poate s'o facă el. Un altul, care vorbea românește, interveni :

— Dar ce ! crezi c'o să te ținem degeaba aici ? !

— N'aveți de cât să-mi dați drumul.

— Ia stropitorile !

- Aș!
- Nu vrei?
- Nici nu mă gândesc.
- Te pun în lanțuri.
- Ar trebui să vă purtați mai frumos cu rubedeniile.
- Ce rubedenii?!
- Cu mine.... Doar suntem cumnați.... sau cuscri....
- Cumnat cu cine?!
- Cu d=ta.
- Cum așa?!
- Păi bine! Regele vostru nu este căsătorit cu fiica regelui nostru?!

Se gândi puțin, zâmbi, apoi începu să răcnească:

- Pune mâna pe stropitori!
- Nu mă plictisi, cumnate, că-ți dau cu ele în cap, mă'nțelegi?!

Sergentul, drept pedeapsă, mă ținu închis în celulă toată ziua.

A doua zi de dimineață, fui condus iarăș la interogator. Răspunsei omeneste la toate întrebările, fiindcă împlineam trei zile de închisoare și după cum îmi spusese comisarul din gară, trebuia să fiu trimis în Franța.

— Să mă trimiteți prin Italia! — le spun. Căci vreau să văd Veneția și pe Mussolini.

— Unde să te trimitem? — se miră șeful.

— Cum: unde?! În Franța.... la Paris.

— O-ho! să vedem, — răsă el. Trebuie să execuți mai întâi pedeapsa de 15 zile închi-

soare și să ne informăm în România dacă ești într'adevăr refugiat politic.

Asta nu-mi plăcu deloc și mă hotărîi să e-vadez. Dar mă răzgândii. Nu că evadarea ar fi fost cu neputință, însă credeam că, în cele din urmă, voi fi trimis în Franța. Și așteptam. Ziua se scurgea greu, fiindcă așteptam pe cea următoare ca să-mi dea pâinea....

Nu mult după ce mi-se luase ultimul interogator, fu băgat în celula mea un tip foarte interesant, un marinar tânăr, nebărbierit și desculț.

— Ești sârb ?—întreb.

— Sârb ?! —și scuipă.

— Mi se pare că vorbești sârbește.

— Nu vezi că vorbesc și românește ? Mai știu engleza, maghiara, italiana, germana, franceza.... Noi, marinarii, mi-se pare că nu avem naționalitate. Țara mea este acolo unde trăesc mai bine....

— Dar tot sârb ești.

— Sunt bosniac.

— Și-acuma de unde vii ?

— N'am venit de bună-voie ; m'au adus. Am rămas de vapor în Constanța și fiindcă n'aveam ce face acolo, am plecat la București. M'au prins fără acte și m'au trimis în Serbia la „urma mea“.

Cinci zile a stat la închisoare, cu mine. Mi-a povestit o sumedenie de lucruri foarte interesante. Colindase toate mările și oceanele pe diferite vapoare, umblase prin mai toate țările din Europa. Printre altele, admira

ospitalitatea marinarilor italieni și... închisorile germane.

— În Germania, nici nu bagi de seamă că ești la închisoare. Dar aici.... ptiu! Sârbi, — porci.

— Ei, comedie!

— Porci, să știi. Oh, cât îi urăsc....

După ce a plecat marinarul, au fost aduși vreo cinci inși, proaspeți. Se afla printre ei un lucrător cu ziua, un bărbat de vreo patruzeci de ani, arestat împreună cu o pereche de dăsași, o coasă și o bucată de pâine, fiindcă nu știa de unde este, de unde vine și încotro merge. Sau poate știa, dar nu se putea înțelege nimeni cu el. Vorbea toate limbile și nu vorbea niciuna.

— Esperantist?! — am întrebat.

— Aș, e român! — spuse cineva.

— E și sârb! — adăogă altul.

— Și ungur!

Era amestecat. Și vorbea toată ziua, ținând în mână bucată de pâine. Il ascultam cu atenție, dar n'am priceput măcar o frază. Prindeam numai, din când în când, câte-un cuvânt românesc, tot așa precum înțelegeau ceilalți câte unul sârbesc, unguresc sau nemțesc. După trei zile, l-au trimis sub escortă împreună cu dăsașii, pâinea și coasa, în nu știu ce parte a țării.

Implinisem douăsprezece zile așteptând pâinea și momentul când voi fi trimis în Franța. Ca să am o îndeletnicire, stropiam de trei

ori pe zi asfaltul, iarba și pomii, măturam curtea și celula....

În a cincisprezecea zi, văzând că nu sunt trimis în nicio parte a lumii, am cerut să fiu scos la raport.

— Trebuie să mai aștepți! — mi-s'a spus.

— M'am plictisit.... Afară de asta, am executat cele cincisprezece zile.

— Se poate. Dar hârtia s'a'nregistrat cu două zile mai târziu, din greșală, astfel că ai numai treisprezece.

— Nu sunteți oameni cinstiți. Când mă'n-torc în România sau la Paris, am să vă înjur într'un articol de gazetă.

Pumnul agentului se ridică pentru a treia oară, gata să-mi strivească fălcile.

După două zile, cerui iarăș să fiu scos la raport.

— N'am primit niciun răspuns din România. Trebuie să mai aștepți.

Peste trei zile, îmi veni rău. Cred însă că n'aveam nimic. Dar ceva tot aveam. Că-mi venea să mă culc subț pat, să râd tare și să-mi ascult râsul, să frământ cu picioarele scândurile patului, să smulg soba din zid și s'o pun căpătâiu.... Incepui să mugesc: „mm..., mm...” Un sergent m'auzi și intră la mine.

— Ce ai?

— Mm... mm...

— Ești bolnav? Să chem doctorul?

— Mm... mm...

Mă'njură de precistă și de Dumnezeu și plecă. Reveni însă peste câteva minute, înso-

tit de sergentul-revizor. Mă găsiră vârit subț pat, gemând și vâetându-mă. Unul m'apucă de picioare, celălalt de subsiori și mă'nținseră'n pat, apoi mă stropiră cu apă.

— Ce ai, mă?

— Mm... mm...

— Ești bolnav?

— Mm... mm... aoleoo!...

Părăsiră celula ridicând din umeri. Pe seară aduseră medicul. Mă puse să scot limba și să tușesc, îmi pipăi pulsul, îmi căută inima și mă'nțrebă apoi dacă nu-mi vine să vomez.

— Ba mi-se pare că-mi vine, dar ce să vomez? Că n'am mâncat să mă satur de vreo lună.

— Te doare ceva?

— Nu știu.

— Ce ai atunci?

— Nu știu. Im vine să mugesc și să urlu, să umblu deabușelea și să fac ca măgarii.... Știi cum fac măgarii?....

Doctorul zâmbia. Polițiștii s'adunaseră mai toți și m'ascultau râzând. Unul fu de părere să-mi toarne'n cap câteva găleți de apă rece „c'a mai pățit-o el așa cu un arestat“.... Se'n-depărtară apoi cu toții și mă lăsară singur.

Dimineața, un sergent mă vesti:

— Astăzi, te trimiț.

— Unde?

— În România.

— Pentru ce nu în Franța?!

— S'a primit informația că nu ești urmărit

pentru niciun delict și deci nici pentru.... agitații comuniste prin presă!

Câteva ore mai târziu, un alt sergent veni să mă ia în primire. Pornirăm către cealaltă parte a curții, unde erau birourile.

— Unde mă duci?

— La gară.

— Păi de ce mă scoți p'aici?!

— Așa!

— Nu merg. Trebuie să ies pe poarta pe care-am intrat.

Și stătui locului. Sergentul râse mai întâi, dar când văzu că nu glumesc, se'nfurie. M'a-pucă de braț și'ncepu să mă tragă. Mă smucii violent și-o luai la fugă spre intrarea principală. Mă trezii proptit cu pieptul în revolverul sergentului de pază. Cel ce mă escorta, împreună cu alții, m'ajunseră. Mă luară pe sus, înjurându-mă și amenințându-mă în trei limbi și traversară astfel curtea cu mine, punându-mă jos în pragul porții opuse.

— Dacă mai faci o singură mișcare,—te împușc! — mă amenință sergentul și scoase revolverul.

La gară, am ajuns peste douăzeci de minute. Cel dintâi pe care l-am întâlnit îndată ce am pășit în vestibul, a fost vechiul meu prieten, comisarul dela Jimholia. Se uită lung la mine, apoi mă'ntrebă:

— Dumneata ești?!

— Nu mai știu, crede-mă. Paremi-se că sunt altul, care seamănă cu mine....

Eram nebărbierit de patru săptămâni, aveam părul mare și încâlcit, hainele boțite și pătate....

Fui condus în biroul poliției de frontieră, în așteptarea simplonului, care avea 60 de minute întârziere. Prietenul din Jimbolia, mi-a=duse o bucată de pâine neagră și patru ardei sârbești.

— Na, mănâncă!

Era foarte scund și foarte darnic....

Abia m'așezasem, când un jandarm introduse în birou un herțegovinean, dezertor de vreo doi-trei ani din armata sârbă și fugit în România. Lucrase tot timpul la o brutărie din Timișoara. Li legase mâinile cruce pe piept cu un lanț atât de strâns, încât îi învinețise carnea. El zâmbia însă.

— N'aveți o țigară?

N'aveam. Dar am cerut tabachera dela un grănicer român, am răsucit o țigară și i-am aprins-o. I-se luă interogatorul. Răspundea zâmbind și natural, fără ocolișuri sau gângăviri. Un agent slăbuț și posomorît îi trase o palmă, fiindcă i-se părea lui că nu răspunde așa cum trebuie. Sau poate-l enerva zâmbetul dezertorului? Că zâmbia și dupăce-i trase palma. Il privia țintă cu o pereche de ochi albaștri și zâmbia. Agentul îi mai trase o palmă. Degeaba! el zâmbia mereu și-l privia cu ochii înlăcrimați. Mă plictisea. Aș fi vrut să plângă.

— Ia mai trage-i una!—zisei.

Reprezentantul forței publice îi mai trase două palme și-un ghiont în coaste. Omul icni odată; dar tot zâmbia.

— Lasă-mă să-i trag și eu o palmă! — rugai pe agent.

— Trage-i!

Li dădui o palmă. Acuma zâmbia parcă mai duios și-i zâmbiau și ochii printre lacrimi....

M'am suit în trenul care tocmai sosise, având în minte icoana dezertorului, care zâmbia cu ochii plini de lacrimi sub ploaia de palme. M'am așezat pe canapeaua tare lângă jandarmul sârb care trebuia să mă escorteze până la Jimbolia, — și-am plâns....



SOARELE.....

Sandu Drăguloiu se căznea să moară de vreo cinci ani, fără să izbutească. El nu mai trăia însă, de când i-s'a părut că moare întâiaș dată.

A fost așa :

Pela sfârșitul unei ierni cu zăpadă multă și ger, se plimba pe calea Victoriei și neavând ce face, se gândea la moarte. Dar Sandu Drăguloiu, avea gânduri foarte nostime uneori. În ziua aceia bunăoară, se'ntreba că, adică, ce-ar fi dacă soarele s'ar preface în ceva tare și i-ar cădea în cap?! Și s'a uitat în sus, să vadă soarele. Bine nu l-a văzut, căci chiar în momentul acela, o bucată de zăpadă înghețată, albă și strălucitoare, a lunecat depe acoperiș și s'a strivit la picioarele lui. Sandu Drăguloiu a leșinat de spaimă și uimire, având doar timp să se'ntrebe cu îngrijorare ce se va face de-acum lumea fără soare! Câțiva trecători i-au sărit într'ajutor și l-au adus în simțiri frecându-i tâmplele cu bucăți din ghiața în care el credea că se prefăcuse soarele, ca să-l ucidă....

— Am murit? — întrebase.

— Încă nu! — i-a răspuns cineva.

— Soarele unde este?

— Nu-l vezi? E sus pe cer, și noi ne'n-vârtim în jurul lui.

— Nu mai este!—zise cu desnădejde. Mi-a căzut în cap.

Câtiva inși, se uitară'n sus ca să se'ncre-dințeze. Apoi se uitară la el și'ncepură a râde.

S'a ridicat, foarte abătut, și-a privit soarele. Dar nu l-a mai văzut.....

— Mi-a căzut în cap!—repetă, depărtându-se în mijlocul străzii.

Și'ncepu să plângă. Apoi râse, fiindcă în-tâmplarea i-se părea interesantă.

În fața palatului Regal, se opri și se uită la ceas: era 10; iar în Bulevardul Elisabeta, ajunse la 10 fără un sfert. Râse din nou și porni mai departe. La „Casa de Consemna-țiuni“, erau orele 9 și trei sferturi, iar la Pa-latul Poștelor, 11.

— Cât e ceasul, domnule?—întrebă pe-un trecător.

— 11.30!

— „Poftim!“—își zise.

Dar nu se minună. I-se părea foarte natu-ral ca ceasornicele să meargă anapoda, de vreme ce nu mai exista soarele.

— Așa e, domnule?—întrebasese pe-un domn ce se uita într'o vitrină.

Acesta, îi luă seama, zâmbi și aprobă cu convingere:

— Așa este!

Se prezentă:

— Sandu Drăguloiu.... Știi? soarele mi-a căzut în cap.

— Ei, comedie! Adevărat?!

— Da. Și-acum, a rămas lumea fără soare.

— A rămas și fără lună! — glumi celălalt.
Mi-a căzut mie în cap, într'o noapte de Maiu,
anul trecut....

— Ce vorbești?!

— Păi !.... Inchipuește-ți: n'avem nici lună,
nici soare.... vai de capul nostru.... Așa se'n-
tâmplă când n'avem oameni capabili la con-
ducerea țării. Ăsta-i guvern?!.... La revedere....

Ce legătură putea să fie între guvern și
soare,—Sandu Drăguloiu nu se trudea să pri-
ceapă. Dar fiindcă celălalt spusese: „ăsta-i gu-
vern?!“—repetă și el, cu tărie:

— Ăsta-i guvern?!

— Du-te și te culcă! — se'nocruntă un ser-
gent de stradă.

— Mi-a căzut soarele'n cap!

— Se vede! — încuviință polițistul. Culcă-te
și lasă'n pace guvernul.

A plecat acasă foarte amărât. Dar s'a rătă-
cit. Il încurcau ceasornicele, oamenii și stră-
zile, iar într'un rând uitase că locuiește'n Bu-
curești. Alteori, avea impresia că prin lipsa
soarelui, lumea noastră s'a amestecat cu cea-
laltă într'un chip foarte caraghios și foarte
amuzant....

Acasă a'nimerit, din greșală, peste o săp-
tămână. Proprietăreasa, care nu-i știa urma,
s'a bucurat și s'a crucit.

— Dar unde-ai fost o săptămână întreagă?!

— O săptămână?! — și-a zâmbit.

Putea să fie o lună sau un veac. Cum poți să măsoari timpul dacă soarele nu mai există?!

— Mi-a căzut în cap! — zise.

Femeia, băgase de seamă că'n timpul lipsei de-acasă, capul chiriașului ei perduse ceva pe drum.

— Soarele! — repetă. Mi-a căzut în cap.

— Soarele?! — se miră ea. Și râse. Râse unui gând foarte idiot. Se întreba: „Dece tocmai soarele?! Putea să-și închipuie că i-a căzut în cap altceva. Bunăoară pământul sau Mitropolia!“...

Sandu Drăguloiu s'a culcat și-a dormit cinci zile'n șir, după cum susținea proprietăreasa. El credea însă că este bătrân cât lumea și intrase'n veșnicie.

— Ar trebui să consulți un medic! — l-a sfătuit gazda.

El n'a priceput.

— Soarele! — repetă. Mi-a căzut în cap.

Femeia și-aduse aminte de pământ și de mitropolie și râse. Apoi, l-a lăsat în pace.

.....
Cinci ani de zile, Sandu Drăguloiu n'a mai ieșit din casă. În timpul ăsta, își convinsese și proprietăreasa că i-a căzut soarele'n cap și că lumea noastră s-a amestecat cu cealaltă și trăiau de-avalma fără soare, doar cu întuneric și lumină cum era la începutul începutului....

Intr'o zi de Iunie cu tunete și furtună, a ieșit în curte. Apoi a deschis poarta și-a pornit în oraș. A luat-o iarăș pe calea Victoriei și'n fața Palatului Regal s'a uitat la ceas: era

10. La 10 fără un sfert, ajunse în bulevardul Elisabeta. Se opri și se uită în sus, așa cum făcuse cu cinci ani în urmă, la sfârșitul unei ierni cu zăpadă multă și ger. Un fulger spintecă, în două, cerul.

Sandu Drăguloiu simți o zguduitoră puternică, se prăbuși pe trotuar și muri cu credința că soarele răsărise din el, unde era risipit de când îi căzuse în cap....



IN VIZITĂ...

— Sunteți demult în orașul nostru?

— Da, doamnă.

— Aveți multe legături de prietenie?

— Nu, doamnă.

— Așadar, trăiți retras?

— Da, doamnă.

— Părinți aveți?

— Nu, doamnă.

— Cunoașteți pe d-na Manolescu?

— Da, doamnă.

Pauză și priviri pe furis.

— Serviți ceai.

— Da, doamnă.

— Să mai torn rom?

— Nu, doamnă.

— Serviți și pișcoturi.

— Da, doamnă.

— Sau nu vă plac?

— Nu... da, doamnă.

Altă pauză. Doamna Cleopatra Florian ședea în fața mea, și eu ședeam în fața ei. Între noi, — o măsuță. Oglinda unui garderob îmi arăta ceafa și spatele amfitrioanei și o figură cât se poate de nenorocită, în care nu izbu-

team să mă recunosc. Doamna Cleopatra, avea la treizeci de ani și-o aluniță la rădăcina nasului, în partea stângă. Ochii mi-s'au părut odată vineți, odată verzi și-a treia oară albaștriverzui. Dinți albi, brațe albe, umeri albi...

— Ați devenit melancolic.

— Hî... da, Doamnă.

Ședeam cuminte și țepăn pe dunga scaunului, ținând mâinile pe genunchi. Un picior îmi amorțise, iar de subsiori porniseră câteva picături de sudoare. Li priviam în oglindă ceafa, dar nu-i vedeam decât ochii.

— Nu spunei nimic?

— Nu... n ... da, Doamnă.

Picăturile de sudoare se prelinseră până aproape de brâu, reci ca două boabe de grindină. Mă gâdilau, iar piciorul înțepenise. Mă răsucii pe scaun și cârmii puțin piciorul spre stânga, apoi lipii, strâns, brațele de corp. Din oglindă, cineva care mi-se păru că-mi seamănă, se strâmba la mine,

— Vă dor măselele? — și zâmbi.

— Nu... da, doamnă.

— Aveți o figură foarte interesantă.

— Am, doamnă.

— Se răcește ceaiul.

— Se răcește, doamnă.

— Serviți.

— Da, doamnă.

Prinsei, șovăind, paharul.

— Și pișcoturi.

— Și, doamnă.

Mă servi ea, dându-mi un pișcot în mână,

ca la copii. Mă privia țintă, cu ochii vineți-verzi-albaștri-verzui. Uneori îi micșora, strecurând printre gene priviri lungi ce răzbeau în suflet.

— Mie=îmi plac oamenii timizi.

— Da, doamnă.

Îi simții pulpa caldă și tare pe piciorul cel zdravăn, care 'ncepu să tremure. Ceva îmi bătea năvalnic în coșul pieptului și-mi era sete. În oglindă, mă 'nroșisem ca o fată mare dinainte de Cristos...

Doamna Cleopatra Florian strecură un suspin printre buze, și, printre gene, o privire care mă amorți.

— Spune-mi ceva. Orice. Vreau s'aud o frază întreagă din gura d=tale.

Era numai ochi și simțuri.

— Spune.

— Sp... spun, doamnă.

Dar nu pusei nimic,

Servitoare intră și strânse depe masă.

— Să ne-așezăm pe canapea.

— Să ne-așezăm, doamnă.

M' așezai pe canapea la stânga ei, cu sufletul pe buze, cu mâinile pe genunchi, ca un copil stupid și corect, cu ochii țintă în ochii mei, în oglindă. Mă uitam drept, ca un soldat în ochii superiorului, cu buzele strânse, cu cerul gurii în flăcări. Simții pe ceafă două degete fine. Mă 'nfiorai și zâmbii. Degetele porniră'n sus, prin păr, apoi le simții lângă ureche.

— Hî... hî... mă gâdil.

— Te gâdili?

— Da, doamnă.

Cel din oglindă rânjea palid și mă privia bleg. Lângă el, ochii amfitrioanei erau înfipți în ochii mei. Mi-se păru că privirea-i scapără printre gene. Un moment, nu mai știai de mine. Când îmi venii în fire, oglinda îmi arătă capul culcat nătâng pe umărul amfitrioanei. Umărul era rotund, fața 'n vâlvătăi și ochii verzi cu irizări albastrui.

— Ești fericit?

— Da, doamnă.

— Cel din oglindă, îmi zâmbia perdut și șters. Era un zâmbet venit foarte dedeparte.

— La ce te gândești?

— Hî...

Corpul îmi era moleșit și cald.

— Pofftim?

— Laaa...

Și tăcui.

Ea repetă întrebarea șoptit și dulce:

— Spune, la ce te gândești?

Îmi mângăia părul abia simțit cu vârful degetelor. Mă gâdila puțin, dar îmi făcea bine.

— La ce te gândești?

Mă văzui în oglindă cu ochii împăenjeniți și cu un zâmbet satisfăcut, încremenit în colțul buzelor. Ea stăruî pătimaș:

— Dar spune odată: la ce te gândești?

— Mi-i somn!

Resorturile canapelei o svârlise? Că se 'nfipse, palidă, în fața mea, întinse brațul în direcția ușei, și, fără să mă privească, șueră:

— Eși... eși afară... Prostule!

— Ies, doamnă!...



IN TRAMVAI

Intre 12 și 13.

Linia 15.

Tixit.

Pun piciorul pe scară și mă opintesc să-mi fac loc. Mă'mpiedic însă, fac o mătanie și cad în genunchi pe singura treaptă, în momentul când tramvaiul pornește. Întind în neștire mâinile, ca omul în primejdie de moarte, și-apuc două picioare de femei.

— Vai! Ia mâinile, domnule!

Un binevoitor mă'mpinse dela spate cu atâta violență, încât trecui printre picioarele de care mă agătasem și mă lungii, pe brânci, peste grătarul platformei. Stăpâna picioarelor își perdu echilibrul și-mi căzu, călare, în spate.

— Hâc!... Stați bine, domnișoară.

Doi inși îi ajutară să se ridice, iar eu mă sculai singur, fiindcă nu sunt damă.

— Bine, domnule, ești chior?

O privii nedumerit.

— Chior?! Dar am nimerit foarte bine.

— Taxa!

— Abonament.

N'aveam. Dar taxatorul mă crezu pe cuvânt.

Domnișoara cu picioarele se uită îmbufnată la mine. Era blondă și subțirică, avea ochi albaștri, nas sumes și ciorapi de culoare palidă.

— În definitiv, din toată afacerea asta, puteam să m'aleg cu șalele rupte! — îi spun, uitându-mă la vecina ei, o doamnă cât un munte.

— Lasă-mă'n pace! — și râse.

Cealaltă tuși, își șterse nasul cu batista și se uită pe fereastră.

— Ce calamitate cu tramvaele astea! — se plânse cineva pomenind, amabil, numele Societății.

Tramvaiul mergea ca o căruță prin hârtoape: oprea și-o lua din loc brusc, alerga cu viteză și deodată contenea la pas.

— E beat! — își dădu cu părerea domnul de adineauri.

— Cine?!

— Manipulantul. Nu vezi cum conduce?

— Credeam că tramvaiul... Ba nu zău, ce-ar fi să ne pomenim că se'nvârtește cu noi în jurul statuei lui Ion Brătianu?! Să-i dea ocol cu viteză mare de vreo cincizeci de ori și-apoi să se năpustească în universitate sau în armăsarul lui Mihai Viteazul...

— Taxa!

— Nu ți-am spus, domnule, că am abonament?

Taxatorul își făcea loc, strigând: „avansați mai înainte, domnilor... taxa, cine mai e fără bilet...” La o curbă, căzu în brațele unui domn ce sta pe scaunul de lângă ușă.

— Ce, mă, ești chior? — se'nfurie acesta.
Măgarule.

— Mă ertați! băigni omul.

— Boule!

— Din greșeală, domnule... încercă taxatorul să se scuze.

— Vită!

Era gras și roșu, vorbea tare și gesticula vechement,

— Extraordinar, domnule, pe onoarea mea! — se văeta. Țară civilizată, auzi. Funcționari cuviincioși. Ptiu!

— Dar vedeți, domnule, că e înghesuială...

— Ce'nghesuială, bă? Ce'nghesuială? Să puneți în circulație vagoane mai multe. V'ați pricopsit după spinarea noastră, excrocilor.

— Nu sunt eu de vină.

— Ba ești. Dobitocule.

Taxatorul, își ieși din minți:

— Ia ascultă, domnule, n'ai de gând să taci?

— Tâmpitule!

— Tâmpit ești d-ta... Acum te-arunc pe fereastră.

Un domn grav, cu ochelari și barbă albă, interveni:

— Nu ți-e rușine, mă?

— Sunt obraznici! — se băgă'n vorbă altul.

— Nu știu să se poarte cu oamenii! — interveni un al treilea.

Taxatorul se zăpăci și 'ncepu s'o ia cu binișorul:

— Dar ce sunt eu de vină, domnule, dacă...

— Porcule!

- Canalie!
- Ticălosule!
- Criminalule!
- Ce număr ai, mă?
- Cum te chiamă, bă?

Se asociaseră celui dintâi vreo douăzeci de inși, o doamnă 'n vârstă și domnișoara care-mi căzuse 'n spate când mă suisem. Aruncau în spatele taxatorului toate păcatele societății și ale omenirii, iar unul îl învinuia de invenția tramvaiului și a electricității.... Bietul om se uită la fiecare pe rând, îngână câteva cuvinte apoi tăcu.

- Rușine să-ți fie, măgarule!
- Imbecil!
- Ar trebui pălmuit!
- Hai să-l omorâm, domnilor, și să isprăvim odată! — m'amestec eu. Propun să-l ucidem cu pietre sau să-i scoatem ochii cu cleștele pe care-l are 'n mână.

Omul se uită cu spaimă la instrument și-l strecură în buzunar.

— Sau să-i facem de petrecanie prin chinuri, cerând Societății să-l numească taxator la tramvaele cu cai.

Se făcu tăcere un moment. Taxatorul și dușmanii lui mă priveau nedumeriți, întrebându-se, pe semne, de partea cui sânt.

— Mai propun...

Nu știu ce-aveam de gând să mai propun. În orice caz, un chin groaznic. Dar am fost întrerupt de-o puternică zguduitură a vagonului și de țipetele desnădăjduite ale pasagerilor. Adică, ce se întâmplase: tramvaiul, în plină viteză, a sărit depe linie și se luase după-un câine...



MILIONUL

I.

Trei bătaii sfioase în uşe:

— Intră!

Uşa se deschise încet, cu băgare de seamă, şi-o femeie-mi trecu pragul. O femeie cu voal negru, având ochi negri, sprâncene deasemeni negre şi bogate. La subsioară purta o servietă încataramată şi plină.

— Domnul Mihail Stanciu?

Mă 'nclinai:

— În mărime naturală, doamnă!

Aşeză servieta pe masă, îşi scoase mânuşile şi mă privi îndelung.

— Aşa cred, doamnă, că eu sunt Mihail Stanciu!

Zâmbi. Apoi s'ăşeză, nepoftită, pe dunga unui scaun.

— În faţa cui am cinstea să mă gălesc?

— În faţa unei femei.

— Intr'adevăr...

— Vă interesează numele?

— Deloc... După felul cum aţi intrat...

Mă privea țină, cu buzele strânse. Asta nu-mi plăcu. Mă stîngherea.

— Așa dar, să 'ncepem! — zic.

— Da, să 'ncepem... Ce-ați zice dacă v'aș oferi un milion? — și se uită la servietă.

Mi-se păru că n'aud bine.

— Poftim?!

— Ce-ați zice dacă v'aș oferi un milion?

— Un milion, de ce?

— De dolari!

— De d...!

Mă 'necai.

— Da, de dolari.

— Aș zice că sunteți nebună, doamnă... N'ați greșit cumva adresa?!

— Nu, n'am greșit-o. Afară numai dacă d=ta nu ești d=ta.

Incepui să mă îndoesc dacă eu sunt într'adevăr eu. Imi consultai actul de naștere, mă uitai în oglindă și-mi comparai imaginea cu ultima fotografie, îmi cercetai amintirile...

— Sunt eu, doamnă.

Femeea zâmbi. Apoi:

— Repet: ce-ați zice dacă v'aș oferi un milion de dolari?

— Repet și eu, doamnă: aș zice că sunteți nebună. Un milion de dolari? De lei, treacă-meargă. Dar de dolari! Iată la ceeace n'a ajuns imaginația mea nici în momente de destrăbălare... Glume d'astea...

— Banii îi am aci! — mă întrerupse.

Descătără-mă geanta și scoase 10 pachete à 100.000 de dolari în bancnote de câte 1000 nou-nouțe.

Imi consultai din nou actele personale. Dar

în oglindă nu îndrăznii să mă uit, fiindcă mi-s'a 'ntâmplat de câteva ori să văd pe altcineva în locul meu...

— Ei ?

— Dece nu vă ridicați voalul ?

— Ce-are aface voalul cu milionul ? !

— Nimic. Aș dori numai să văd ce față aveți.

— Nu importă. Eu vă dăruiesc un milion de dolari, nu mă dăruiesc pe mine !

Avea dreptate.

Smulsei aproape cu violență o bancnotă din pachet, o privii în zare, o pipăii, mă uitai la chipul lui Washington...

— Nu sunt falși ?

— Nu ! — râse ea. Nu sunt falși.

— Și ce să fac eu cu atâta bănet ? !

— Te privește. Îți dăruiesc banii fără instrucțiuni.

Un milion de dolari ! Din sărac-lipit, să devin deodată putred de bogat. Imi stric toate obiceiurile...

— Știi ce, cucoană ? I-ați banii și du-te dracului cu ei cu tot. Așa.

Femeea strânse fără grabă bancnotele, uitându-se pieziș la mine. Apoi le vîrî în geantă și-o încataramă.

— Așa dar, refuzați ?

Începu să-mi pară rău. Un milion de dolari !... Dolari !... Dolari !... Măsurai câțiva pași ferind oglinda, și golii pe nerăsuflăte un pahar cu apă. Imi venea să râd și să plâng...

Femeea mă întrebă înc'odată din ușă :

— Ei ?

— Dar cine ești d-ta ? Și pentruce vrei să-mi dăruiești un milion de dolari tocmai mie ?

— Ai spus că numele meu nu te interesează. Iar în ceea ce privește milionul, ți-l dăruiesc d-tale tot așa precum aş putea să-l dăruiesc oricărui altuia... Te 'ntreb pentru ultima oară : lei banii ?

— Știi ce, cucoană ? Lasă-i !

Se 'ntoarse zâmbind și, cu gesturi naturale, cașicând n'ar fi făcut altceva toată viața, scoase bancnotele din geantă și le-așeză pe masă. Indoi apoi geanta, o 'nchise și vru să plece.

— Un moment ! — îi spun. Este exact un milion ?

— Exact !

— Să-i 'numărăm. Nu vreau să fiu înșelat !

— Bine. Să-i 'numărăm.

Îi 'numărarăm : era un milion de dolari.

— Adio !

— Adio !... Și mulțumesc, desigur.

— Oh !....

— N'am să vă mai văd niciodată ?

— Nu știu... Poate da... poate nu...

Rămăsei singur, cu milionul. Cu milionul de dolari în bancnote de câte-o mie, nou-nouțe... Incuiai ușa, apoi m'apucaii să număr din nou dolarii dar m'am încurcat. Îi priviam în zare, îl pipăiam, beam apă și mă 'ntrebam dacă eu n'oi fi cumva altul...

N'aveam nici un gând, nu făcui niciun proiect. Mă uitam la grămezile de bancnote, mă uitam la mine, în oglindă, și zâmbiam prosteste. Am împachetat apoi dolarii într'un jur-

nal, cu atenție, și-am ascuns pachetul în dulap, sub rufele murdare.

Oglinda garderobului, îmi arată o figură îndurerată și caraghioasă...

II

Un vis ciudat am avut în noaptea aceea.

Se făcea că aud trei bătăi în ușă, trei lovituri puternice și sonore. Apoi ușa sări din țâțâni, și-un individ mascat și cu revolver, dădu busna în odaie. Omul, avea chipul femeii care-mi dăruise milionul. Masca nu era mască, ci voal. Era palid și îmbrăcat în doliu, avea ochi negri, păr negru, sprincene deasemeni negre și stufoase.

Scotoci prin odaie, dar nu găsi milionul. Lungit în pat, eu eram liniștit și zâmbitor.

— Ați pierdut ceva ?

El mă privi și nu răspunse. Era privirea femeii cu milionul.

— Dece nu vă ridicați voalul ?

— Ce-are aface voalul cu milionul ?!

Era vocea ei, zâmbetul ei.

S'apropiă de pat, țintindu-mă cu ochii și cu revolverul.

— Să nu faci o mișcare! — zise — sau va fi ultima din viață.

— Ei, comedie! Știi că e frumos ?

Si râsei.

Dar râsul meu nu era râsul meu, și mă ns-păimântai. Simții cum trupul mi-se răcește și măduarele-mi tremură; simții degetele necunoscutului cum se înfig în carnea gâtului meu...

și 'ncepu să mă strângă... Scosei un țipăt desnădăjduit și mă trezii. Eram palid, asudat și tremuram. Aprind lumina și deschid dulapul: milionul era acolo, înfășurat în gazetă, cum îl pusesem de-cu-seară. Așezai pachetul subț pernă și mă culcai cu gândul ca în ziua următoare să depun banii la o bancă.

A doua zi de dimineață, plecai la banca „Albina”. Mă îndreptai spre cabinetul directorului.

— Domnule director, vreau să depun la banca dv. un milion de dolari.

Directorul, descălecă ochelarii depe nas și mă privi odată de sus în jos, și-odată de jos în sus.

— Ce-ați spus ?!

— Vreau să depun un milion de dolari.

Tuși. Apoi :

— Ședeți, vă rog.

Sună și porunci servitorului s'aducă un pahar cu apă rece.

— Beți, vă face bine.

— Mulțumesc.

Golii paharul și-l pusei pe masă.

— Mai doriți unul ?

— Nu, mulțumesc.

Tuși din nou și mă privi diagonal.

— Un milion de dolari, spuneți ? Ii aveți la dv. ?

— Nu, nu-i am la mine. Am venit doar să mă informez.

— Treceți, vă rog, peste câteva zile pela noi ! — zise directorul, și mă conduse până la

ușă, zâmbind cu o politeță care mă puse pe gânduri.

— Aveți un milion de dolari? — mă întrebă ușierul în anticameră. Era cât p'aci să-l pufnească râsul.

— Desigur. Vrei poate să-ți arăt?

— Mie? Nu sunt curios. A mai venit unul la noi zilele trecute, spunând că are de gând să prefacă soarele în aur și să-l depoziteze! Mi-a făgăduit și mie atâta aur cât va scoate din cinci raze de soare... Caută de-l întâlnește... Poate faceți vre-o combinație...

Și începu să râdă. Iar după ce se mai potoli:

— În orice caz, te sfătuiesc să nu mai încerci la „Albina”. Nu de alta, dar se poate întâmpla să te trezești într'o casă unde sunt foarte mulți milionari... Dumnezei...

— Nu ești cumva nebun, prietene?!

— Dè! știu eu? Dumneata ce crezi?!... haide, haide, cară-te...

Cercai să împrumut o atitudine impunătoare și gravă, dar băgai de seamă că sunt caraghios. Imi fu rușine de mine, de vestmintele pe care le 'mbrăcasem anapoda: guler fără cravată la cămașa de noapte, haină neagră la pantaloni verzi, un pantof în piciorul stâng, iar în dreptul o ghiată care mă strângea...

Salutai pe ușier foarte politicos, și mă 'ndreptai spre eșire. Omul făcu o reverență caraghioasă și strigă:

— Vezi, nu uita: caută p'ala cu soarele...

III

Trecuse o lună de când eram în posesia milionului. Mai încercasem și la alte bănci. Unii m'au dat pur și simplu afară, alții făceau glume pe socoteala milionului meu, iar alții mă sfătuiau să consult un medic.

Unul, funcționar inferior la Finanțe, m'a întrebat:

— De unde ai d-ta ue milion de dolari?

— De la o femeie...

— Ce femeie?

— Nu știu. O femeie 'n doliu.

— Hm! In doliu?

— Da, în doliu. A venit la mine acasă și și mi-a dăruit un milion de dolari în bancnote de câte-o mie.

— Auzi dumneata !... Mai are ?

— Ce să mai aibă ?

— Dolari.

— Nu știu.

— Să-mi dai și mie adresa femeii.

— N'o cunosc.

— Păcat !

Și s'a pornit pe râs.

— Poate nu crezi ?—îl întreb foarte indignat și dau să scot o bancnotă din buzunar.

— Cum să nu ?! Te cred pe cuvânt... Toată lumea te crede... La ce bun să-mi arăți dolarii ?...

Toți făceau la fel: de câte ori voiam să le-arăt bancnota, îmi spuneau că nu-i nevoie, mă cred pe cuvânt. Doar unuia am izbutit să

i-o arăt. A privit-o fără să pună mâna pe ea, și-a zis :

— E reclama vreunui magazin !

Asta m'a'nfuriat. I-am spus că e un imbecil, i-am dat cu scaunul în cap și-am fugit mai'nainte de a pune servitorii mâna pe mine...

Orașul întreg îmi cunoaște povestea. Copiii se țin droaie după mine și-mi cer dolari.

— N'am schimbat ! — le spun.

Ei fac haz... Mi-se pare că și câinii rânjesc neîncrezători când mă văd. Înainte parcă nu se dau așa la mine...

Slujbă nu mai am, fiindcă m'au dat afară.

— Dumneata ești milionar acum, nu mai ai nevoie de salariu ! — mi-a zis șeful.

O dactilografă mi-a propus, în batjocură, să mă căsătoresc cu ea.

— Dar să nu fii zgârcit ! — a adăogat.

Proprietăreasa, o bătrână foarte de treabă, mi-a pus în vedere să-mi caut locuință.

— Nu te mai pot ține, păcatele mele... Râde lumea... Doamne, și ce băiat așezat erai... Dar de când cu dolarii... Vezi, Dumnezeu... Uite așa, din senin...

Intr'o zi pe'nserat, eșisem la plimbare. Mergeam încet și vorbeam cu mine însumi. De când cu milionul mă trezesc adesea vorbind tare și sunt distrat...

În mijlocul unei piațete, în fața unei statui, o grămadă de bărbați, femei și copii, făceau mare haz. M'aproriu și văd între ei un om ca de patruzeci de ani, purtând barbă și flori

la pălărie. Era încălțat cu opinci, avea pantaloni de catifea și tunică de roșiori.

— Vedeți? — zicea el. E statuia mea. Statul m'a imortalizat pentru serviciile aduse științei!

— Nu vrei s'o vinzi? — întrebă unul din grămadă.

— Desigur! — zise altul. Uite, a venit „millionarul” s'o cumpere.

Și m'arătă cu degetul.

Ceilalți, se porniră pe râs.

Mă'nfuriai:

— Să vă fie rușine! Pentru ce vă bateți joc de acest nenorocit?

— Ar trebui să-i dai și lui câteva mii de dolari! — zise cel ce propusese vânzarea statuei.

— N'are schimbat! — râse un copil de vreo zece ani.

Toată lumea începu să râdă. Omul cu statuia smulse o floare dela pălărie și mi-o oferî grațios.

— Nu mă mai cunoști? întrebă el. Știi, am fost amândoi la Morgă. Eu murisem înecat și d-ta luaseși otravă... Te-a primit în Rai? Pe mine, Sf. Petru n'a vrut să mă primească, sub motiv că nu sunt bărbierit!

— Prea Sfinte! — l-am lămurit. Nu obișnuiesc să mă rad decât odată pe săptămână, Sâmbăta. Ori azi e Vineri și eu am plecat pe nepregătite.

— Nu vreau să știu! — a răspuns Sfântul. Trebuia să te prezinți cuviincios...

Un sergent de oraș împrăștiă lumea și con=

duse pe omul cu statuia la poliție. Era un biet țâcnit inofensiv, care trăia din mila oamenilor și dormia unde-l apuca noaptea.

— Ar trebui să-l ducă și pe milionar, ca să-i țină tovărășie! — strigă cineva.

Mă făcui că n'aud.

.
In oraș nu mai ies. Stau încuiat în odaie, în număr milionul și blestem pe femeea care mi l-a dăruit. Aproape'n fiecare zi primesc scrisori de la diferiți indivizi, care'mi propun afaceri fantastice. Dela o vreme, nu le mai citesc; le-arunc în foc nedesfăcute.

Câtva timp, am dat anunciuri la gazete pentru femeea în doliu, dar nu i-am prins urma. Sunt bogat, am un milion de dolari, însă trăiesc în mizerie fiindcă nimeni nu mă crede.

Dau acum ultimul anunț:

Ofer un milion de dolari celui ce'mi va comunica locul unde se găsește femeea în doliu și cu voal, care mi l-a dăruit!



AUTOBIOGRAFIE....

Cap. I

Nașterea

M'am născut în zodia Țapului sau a Berbecului. E o diferență de trei luni și asta mă'ncurcă'n socoteli, exact cu un an. Căci nu știu dacă trebuie să'ncep numărătoarea anilor din ziua în care m'am născut, sau dela data când trebuia să mă nasc! Și sunt nedumerit asupra vârstei.

Pe porțile vieții, am intrat cu trenul. Mama, ocupa un singur loc într'un compartiment de cl. II-a și venea cu mine. La o stație neînsemnată, mi s'a'ntâmplat să mă nasc. De-acî înainte, am mers eu cu mama. Am ocupat locul din dreapta ei, care se'ntâmplase să fie liber și primul lucru pe care la-m făcut, a fost să citesc „Avisul” direcțiunii căilor ferate! Asta a fost cea dintîi lectură a mea. Avisul acela, specifica pedepsele, în bani, ce se aplică pasagerilor pentru câteva necuviințe.

— Bagă de seamă, domnule, că stai cu picioarele pe canapea, și ești gol!—îmi spuse o doamnă în vîrstă, foarte indignată.

— Mă iertați, doamnă, dar nu am vestminte

fiindcă deabia acum venii! Și mi-am acoperit goliciunea cu perdeaua dela fereastră.

— O să răcești! — mă compătimi altă doamnă mai tânără și foarte binevoitoare.

— Nu-i nimic! — îi spun. Și așa, m'am săturat de viață!

Mama îmi spuse că sunt obraznic, mă luă în poală și mă'nveli cu o pătură.

— Oh, ce timpuri! — murmurai. Plictisitor lucru!

Când am ajuns acasă, eram în vârstă de trei ceasuri și jumătate, după ora Europei orientale. Tata mă sărută pe amândoi obraji, și-mi spuse:

— Te-ai cam grăbit!

— Am venit cu trenul!

— Nu așa! — mă lămuri el. Trebuia să te naști în Martie viitor, și acuma suntem doar în Decembrie.

— Ei, comedie! Asta nu-mi place deloc, fiindcă sunt deodată mai bătrân cu un an! — zisei, examinându-mi cu interes scutecile.

— Ai de gând să taci? — mă certă mama. Copiii nu trebuie să răspundă la fiecare vorbă a părinților.

— Asta-i acum! Păi bine! dacă mă'ntreabă, se poate să nu-i răspund?!!

— Da, dar să nu fii obraznic!

— Așa ești dumneata: cârcotașe! Nici în tren nu m'ai lăsat să vorbesc. Și cucoana aceea tânără, care se'ngrijea de sănătatea mea, era foarte nostimă!

— Bravo, băete! Știi că-mi placi?! — zise tata râzând, și mă sărută.

— Desigur! — se'nfurie mama. Îți seamănă ție!

— Țsta are să fie un om și jumătate! — mă lăudă tata.

— Ba bine că nu! — replică mama. Dacă o merge tot așa precum a'nceput, are să fie un stricat!

Mai aveam două surori și doi frați, între șase și doisprezece ani. Făcurăm cunoștință, apoi ne luarăm la bătae. Încăerarea, a fost principuită de prostia lui frate-meu cel mai mic decât toți ceilalți și mai mare decât mine. Sustinea cu încăpățănare că eu nu sunt frate cu el, și refuză să mă recunoască.

— Dece, mă? — îl întreb.

— Fiindcă pe tine te-a adus trenul, și pe noi ne-a adus barza!

— Tii! că prost mai ești, bată-te Dumnezeu! — și-i trăsei o palmă.

Ceilalți, tăbărâra asupra mea.

— Veneticule! — strigau ei.

— Nu te lăsa, flăcăule! — mă'ncuraja tata.

În cele din urmă, ne-am împăcat. Dar frate-meu cel mai mic, nu mi-a iertat până la moarte palma aceea.

A doua ceartă'n familie, a izbucnit din pricina numelui meu.

— Să-i punem numele Ion! — a spus tata.

— Nu-mi place! — i-am răspuns eu din leagăn.

— Taci tu! — mă amenință mama. Apoi, către tata:

— Nicolae, să-l botezăm!

— Gheorghe! — adăugă nașa.

— Dumitru! — fu de părere mătușe-mea.

— Nu-mi convine niciunul! — mă revoltă eu. Întâi, fiindcă toate sunt nume de rând; și pe urmă, nu vreau să am nume în calendar. Onomasticile mă plictisesc. Ce Dumnezeu! n'aveți nici atâta fantezie să-mi găsiți un nume mai ca lumea?!

— Iar începi?! — se indignă mama.

— Napoleon! — strigă frate-meu cel mare, care știa puțină Istorie, învățată din tablourile aninate pe pereții salonului.

— Nu-i românesc! — se plânse nașa.

— Atunci, știți ce? — lăsați-mă fără nume! — și-am reluat, plictisit, biberonul.

— Se poate una ca asta, fine?! — se minună nașa, care ținea cu tot dinadinsul să mă boteze cu un nume din familia ei.

— Bine, atunci dați-mi un nume care să-mi convină, și lăsați-mă'n pace!

Nașa cercetă, în gând, numele tuturor moșilor și strămoșilor și deodată se luminează:

— Stan!

— Tă! — protestai eu, privind în tavan.

— Nu'nțeleg ce vă tot uitați în gura lui?! — s'amestecă frate-meu cel mic. Trebuie s'asculte. Eu cum ascult?!

— Ține-ți gura că iar te plesnesc! — îi spun.

— Călin! — mai propuse nașa.

— Asta-mi conveni! În tren, o domnișoară ci-

tea un roman cu titlul: „Călin“ imprimat cu literă mare și nfocată.

Mă duseră la biserică. Aci, mi-a mers rău de tot.

Cucernice părinte! — mă rugai. Aș dori să nu fiu slobozit în apă; e cam frig.

Nu se poate, fiule! — se opuse preotul. Canoanele mă opresc.

— Și ce-mi pasă mie de canoane?!

— Imi pasă mie!

— Atunci, mă botez la primăvară! Și-așa, se spune că trebuia să mă nasc tocmai în Martie! — și vrusei să plec. Dar fui împiedicat și desbrăcat cu forța. Incepui să urlu. Nașa își dădu cu părerea că sunt rău-crescut, iar târcovnicul — un om foarte brutal — mă amenință că-mi rupe urechile.

— D-ta ce te-amesteci? — îl întreb.

Ți-oi arăta eu, mucosule!

Asta mă'nfurie din cale-afară, dar n'aveam nicio putere. Mă mulțumii să-i spun:

— Ce idiot! M'am săturat de oameni!

Preotul mă'nșfăcă de mijloc și mă ridică de-asupra cristelniței, bolborosind, pe nas, niște cuvinte pe cari nu le-am priceput. Eu mă sbăteam ca o broască'n gura șarpelui și țipam,

„Botează-se robul lui Dumn....“

Numai atât auzii lămurit. Căci tot svârcolindu-mă, lunecai printre mâinile preotului și mă scufundai în cristelnița plină cu apă. Câteva picături, stinseră o lumânare, ceea ce făcu

Pluy

pe nașa să spună că-i semn rău. Înghiții două
gâturi de apă, strănutai și'ncepui să'not!

— Ptiu! — se cruci țarcovnicul. Neastâmpărat
mormoloc!

În cele din urmă, mă pescuiră și ceremonia
se săvârși.

— Să știți că ăsta n'are s'o isprăvească
bine! — îmi prooroci cântărețul.

— N'ai de gând să sfârșești odată, bețiv
știrb și cu nasul roșu? — mă strâmbai eu.

Omul m'amenință cu cădelnița și tăcu.

— E tare vioi! — hotărî nașa.

— Argint-viu, nu altceva! — întregi o mă-
tușe de-a mea.

— Seamănă lui tat'so! — adăugă altă mătușe.

— Aduce și cu mă-sa! — căută să'mpace lu-
crurile o femeie.

— Mai e ceva de făcut, părinte? — întreb.

— Nu taică, — râse el. Nu mai e nimic.

— Bine c'a dat Dumnezeu!

Acasă, masă mare, felicitări și vin.

— Ei, Căline! — zise tata. Te-ai botezat
întru Domnul?

— E tare neastâmpărat! — repetă nașa.

— Așa trebuie! — aprobă tata.

— Dați-mi să mănânc, și nu mă plictisiți.
Sunt după bae și am o foame de lup!

Mă așezai la masă pe genunchii tatei. Gustai
din supă pe care o găsii prea sărată, muiai
degetele 'n sosuri, mozolii un ficat de pui,
deșertai un pahar de vin vechiu și mușcai, cu
toată fața, dintr'o prăjitură cu cremă.

— Ar trebui să mănânci și să bei cu mă-

sură! — observă frate-meu cel cu palma. Te-ai murdărit ca un godac!

Pusei mâna pe-o sticlă să i-o arunc în cap, dar mă liniști tata.

— Dă-i pace! — îmi șopti el la ureche. Nu vezi că-i prost?!

— Ai dreptate! — încuviințai eu, și mă liniștii.

Am mâncat bine, am băut mult, am spart trei farfurii și capul lui frate-meu care nu voia să s'astâmpere, m'am îmbătat și m'am culcat...

Cap. II

Am o soră gemenă.

Eram în vârstă de trei luni când am fugit întâiaș dată din casa părintească. Adică, exact în ziua când trebuia să mă nasc, după soroc. Fuga mea, a fost precedată de un război nemai pomenit, și puțin a lipsit să nu făptuesc cel dintâi omor!...

Cum spuneam, în ziua aceia trebuia să mă nasc eu. Ori mama, în locul meu, a născut o fetiță!

— Bine, mamă — o 'ntreb — de ce încurci socotelile?! — și mă sculai, infuriat, din leagăn.

— Ce socoteli, mă?!

— Azi trebuia să mă nasc eu, și când colo...

— Tu te-ai născut odată! — mă 'ntrerupse mama.

— Bine, bine, știu eu că m'am născut. Dar pîntruce, adică, să naști pe altcineva chiar în momentul când trebuia să mă naști pe mine?!

— Aşa s'a 'ntâmplat. Şi dacă mai vorbeşti, mănânci şi bătae. Urcă-te 'n leagăn.

— Aş, nu merge aşa!

— Drept să-ţi spun, sunt şi eu nedumerit!
— interveni tata.

— Eu sunt de-adreptul prosti! — se băgă 'n vorbă frate-meu cel mic, pe care uitasem să vă spun că-l chema Vlad.

— Nu te-amesteca, mă! — îi spun. Tu niciodată n'ai fost altfel.

— O să isprăviţi odată? — se 'nfurie mama.

— Desigur, dar mai întâi să descurcăm lucrurile.

— Nu-i nimic de descurcat.

— Ba este! — o contrazic. Să ne înţelegem: eu m'am născut la 15 Decembrie anul trecut, şi trebuia să mă nasc la 15 Martie anul acesta, adică astăzi. Aşa e?

— Da!

— Păi dacă-i aşa, cine este domnişoara şi pentru ce s'a născut în locul meu?!

— Nu s'a născut în locul tău!

— Dar s'a născut în momentul când trebuia să mă nasc eu, şi tot una este. Asta se cheamă că eu nu exist!

— Ba eşti! — întări tata.

— Cum să nu eşti?! — se minunară ceilalţi, pe rând.

— Tii! că ignoraţi, mai sunteţi. Nici nu-mi bat capul să vă mai explic!

— Nici nu trebuie! — fu de părere mama.

— Şi cine-i domnişoara? — întreb cu dispreţ.

— E sora ta gemenă! — zise mama.

— Sora mea gemenă?!!

— Da!

— Păi cum se face că ne întâlnim numai astăzi?!

— Și pentru ce n'a venit cu mine odată așa cum se nasc gemenii?!

— Dar tu pentru ce n'ai mai așteptat până astăzi ca să veniți împreună?! — s'amestecă iarăș frate=meu Vlad.

— A dracului încurcătură! — zisei, pe gânduri. M'așezai apoi jos și 'ncepui să sug degetul cel mare al piciorului drept.

— Vai de mine, finișorule! — se minună nașa. Se poate să pronunți numele celui împelițat?!

— Ia lasă-mă 'n pace, nașe, cu tânguirile d=tale, că nici nu știu unde-mi stă capul.

— Dece, mă?! — se indignă mama, gata să mă plesnească. Lasă 'n pace piciorul. N'ai biberonul?

— Păi bine! Eu și cu sora mea, suntem gemeni; cu toate astea, unul se naște cu trei luni înaintea celeilalte. Care este ea, și care sunt eu?!

— Ce, mă, ți-ai pierdut mințile!? mă 'ntrebă tata.

— Am impresia că mi-am pierdut și sexul, tată! Ia gândește-te: doi gemeni, un băiat și-o fată, născuți la trei luni una după celălalt!

— Și unde vezi tu încurcătura?!

— Păi când vă spun că sunteți tari de cap! Uite care e încurcătura: dacă sora mea gemenă s'ar fi născut acum trei luni, ar fi fost băiat'

adică eu; — iar dacă eu m'ași fi născut astăzi, aș fi fost fetiță, adică ea!...

Pe frate=meu Vlad, îl pufni râsul. Asta mă scoase din țâțâni. Îi aruncai biberonul în cap, îi trăseși o palmă peste gură, apoi mă năpustii asupra sorei mele gemene și-i înfipseși ghiaarele 'n beregată cu intenția s'o sugrum!

— Criminalule! — țipă mama. Puneți mâna pe el și legați-l.

Săriră toți ai casei. Incepui s'arunc cu scaune, și trântii leagănul meu în capul lui Vlad. În învălmășală, pusei mâna p'un stilet și cercai să-l împlânt în inima soru-mi

— Vă măcelăresc pe toți! — răcnii, agitând pumnalul.

În cele din urmă, tata mă dezarmă.

— Bagă de seamă, Căline, că-ți faci de cap! — zise el. Ai băut cam mult astăzi! Uite ce murdărie: și pe scutece și pe haine...

— Din încăerarea aceia, ne-am ales mai toți cu câte un semn: frate=meu Vlad, a rămas cu gâtul strâmb; frate=meu cel mare, cu capul spart; tata, cu mâna dreaptă scrântită; cele două surori, cu fețele însângerate și coadele rupte; nașa, cu o boală de cord, din pricina căreia a și murit, blestemându-mă, câțiva ani mai târziu; iar eu cu leagănul stricat, biberonul spart, scutecele sfâșiate și cu o zgârietură de stilet la umărul stâng sau drept... Ne-am pansat rănilor, apoi ne-am luat iarăși la ceartă, dar încurcătura cu nașterile tot încurcată a rămas.

— Eu plec! — le spun.

— Unde pleci? — mă 'ntrebă tata amenințător.

— În lume. Mă plictisiți, îmi trebuie schimbare.

Fui luat pe sus și încuiat în dormitorul copiilor. Am rămas aci până când s'au mai liniștit lucrurile, apoi am îmbrăcat hăinuțele de sărbătoare și-am eșit pe fereastră după ce furasem toate economiile celor două surori, vreo trei sute de lei! Peste treizeci de minute, mai în două picioare, mai în patru, eram la gară. M'am bărbierit, mi-am cumpărat țigări, și m'am suit în acceleratul de București, în compartimentul unui vagon de cl. II. Se mai aflau înlăuntru: un domn tânăr, foarte elegant, strângea între picioarele lui, piciorul stâng al unei domnișoare ce-i ședea în față și care era foarte frumoasă; un domn în vârstă și cu ochelari, cântărea din ochi sânii și pulpele femeii, tușind sec și lingându-și buzele. M'ășezai turcește jos și 'ncepui a 'mi suga degetele, apoi aprinsei o țigară.

— Ai fi putut să înveți ceva mai bun, tinere! — mă certă domnul cel bătrân.

— Desigur, — adăugă celălalt, slăbind piciorul domnișoarei din strânsoare. În loc să sugă biberonul, suga țigara!

— Unde e mămică-ta, puiule? — mă 'ntrebă domnișoara.

— Acasă.

— Și tu ai plecat singur?

— Ihî!

— Sue-te pe canapea; o să-ți murdărești hainele.

Svârlii țigara și mă urcai pe canapea.

— Și unde mergi tu, așa singur?! — mă întrebă domnișoara.

— Te interesează?

— Desigur! — răspunse ea răsând.

Li privii sânii și simții o foame năpraznică.

— Mi-i foame! — scâncii, frecându-mi ochii cu pumnii.

— Sărăcuțul! Vrei o prăjitură?

— Vreau lapte!

— Lapte nu am.

— Ba da. Lasă-mă să sug! — și-i prinsei sânii cu amândouă mâinile, dar mai 'nainte de a 'ncerca să trag în jos decolteul rochiei, mă îmbrânci violent.

— Obraznicule! — zise. Cel eu sunt doică?!

Mă 'nroșii ca un chipiu de comisionar, și ieșii, deabușilea, pe culoar. Eram emoționat, fiindcă simțisem pentru întâiaș dată, „un fior neînțeles”, cum zice poetul...

Până la București, am călătorit ascuns pe după geamandane și într'un coș gol, căci n'a-veam bilet de tren. În gara de nord, am ajuns a doua zi dimineața. Adormisem cu degetul în gură și visam că sărut pe domnișoara din compartiment, iar ea mă mângăia și-mi spunea că trebuie să mai cresc, pe urmă să fac dragoste.

— Te iubesc! — ziceam eu, în vis.

— Ia te uită! — auzii. Puștiul se gândește la dragoste! Scoal' în sus, mă.

Hamalul ridică geamandanele între cari ador-

misem și mă amenință că-mi rupe urechile. Până să intru în oraș, era să mă 'nhațe vreo trei inși, ca să mă ducă la „Azilul copiilor găsiți”. Abia m'am strecurat, ținându-mă de fusta unei femei.

— Te-ai rătăcit de mă-ta, băete? — mă întrebă ea.

— Da, dar las' c'am s'o găsesc! — minții.

Prima noapte, am petrecut-o culcat pe canapeaua din holul unui hotel, dupăce băusem câteva pahare cu vin, ca să nu-mi fie frig.

— Să nu furi ceva, că te-a luat mama dracului! — mă amenință portarul. Apoi îmi dădu niște jucării și un pahar cu lapte.

— Ce-ai căutat la București, mă? — se interesă el, dimineața.

— Nu știu. Aci m'a adus trenul!

— Cum așa?

— Iac' așa!

— Și ce-ai de gând să faci acum?

— Oiu vedea!

Peste trei zile, isprăvisem banii. Rătăceam pe-o stradă mai îndepărtată, lihnit de foame. Nu mai aveam nici țigări. Mă oprii la poarta unei curți și vrusei să intru ca să cer ceva de mâncare, dar când s'o deschid, citii „Avisul” acesta :

Sunați. Este câini răi!

Mă îndreptai spre lăptăria de peste drum.

— O cafea cu lapte! — poruncii, și m'asezai jos, subț o masă.

— Șezi pe scaun! — țipă cineva.

Şezui pe scaun. Am mâncat o cafea cu lapte şi două porţii de iaurt. Apoi m'am coborât jos şi m'am îndreptat, în patru labe, spre uşă.

— Un moment, tinere! — zise chelnerul. Ai uitat să plăteşti! şi m'apucă de guler.

— N'am bani!

— A-ha! n'ai bani?! Mă luă la bătae, apoi mă dădu pe mâna unui sergent de stradă.

— Vagabondule! — strigă el, înjurându-mă de grijanie şi de Dumnezeu.

— N'ai o ţigară? — mă rugai de sergent.

— Țigară îţi trebuie, pungaşule? — şi-mi trase o palmă...

— Unde mă duci acum? — întreb.

— La comisariat.

— Pentru ce?

— O să vezi!

Comisarul, parcă m'aştepta. Cum mă văzu, începu să urle:

— Ai fugit de-acasă, hai?!

— De unde ştii d-ta?!

— Ți-oiu arăta, de unde ştiu!

M'aşezai lângă cuer, şi începui să mă joc cu dragonul unei săbii.

— Legitimează-te! strigă comisarul.

— Ce să fac?

— Să te legitimezi!

— Cum să mă legitimez?!

— Ce acte ai asupra ta? Arată buletinul dela biroul populaţiei.

— N'am!

— N'ai nicio hârtie?

— Niciuna.

— Nici extractul de naștere?

— Nici. La ce-ar folosi?! Mă vezi doar că sunt născut!

— Așa, criminalule? Mai ești și obraznic?...
Șezi frumos și lasă 'n pace dragonul.

Lăsați dragonul și cercați să duc piciorul la gură, dar sergentul mă lovi peste mână. Comisarul s'așează la masă și 'ncepu să completeze niște formulare. Porunci apoi sergentului să mă țină de mână în fața lui.

— Să răspunzi la ce te-oiu întreba. Dar să spui drept, altfel pușcăria te mănâncă!

— Bine!

— Cum te cheamă?

— Călin!

— Numele de familie?

— Nu știu. Am uitat să'ntreb pe tata, nu știam că-mi folosește; de bucurie că m'am născut, am chefuit într'una până mai zilele trecute!

— Născut?

— Da!

— Unde?

— În tren!

— Cum în tren?!

— Așa: în tren!

— Data nașterii?

— Sunt de trei luni și câteva zile, dar trebuia să mă nasc deabia alaltăeri. Dumneata pune data care-ți convine!

Comisarul recită:

— „Individul Călin, fiul...”

— Nu-i bine! — îl întrerup.

- Pentruce nu-i bine ?!
- Eu sunt de sex ambigen !
- Ce face ?!
- Sunt de sex ambigen !
- Pentruce ?
- Am o soră gemenă, care s'a născut la trei luni după mine !
- Și ce-are aface una cu alta ?!
- Are. Căci s'ar fi putut naște ea în locul meu, și eu în locul ei ! Astfel că avem fiecare câte ceva din celălalt !
- Ei, drăcie !... Frați, surori, mai ai ?
- Mai.
- Câți ?
- Nu știu sigur ; n'am fost demult pe-acasă !
- De când ?
- De vreo trei zile !
- Păi ce ! un cnpil se face 'n trei zile ?!
- Nu știu ; eu n'am făcut copii. Dar fac socoteli : dacă sora mea gemenă s'a născut la trei luni după mine, ar putea să se mai nască al treilea la câteva zile după soru-meaa...
- Păi atunci nu sunteți gemeni !
- Ba gemeni suntem, dar ne'ncurcăm în socoteli și vine fiecare când îl tae capul !
- Pentruce-ai fugit de-acasă ?
- Ce-ți pasă dumitale ?!
- Răspunde la ce te'ntreb, tâlharule, altfel te pun în lanțuri ! Ai vreo armă asupra ta ?
- N'am. La plecare am vrut să iau biberonul, dar îl spărsesem în capul lui frate-meu !
- Vasăzică, ești scandalagiu ?!
- Se ridică, și'ncepu să-mi facă percheziție,

- Ce semn ai la umărul drept ?
- La dreptul este ?
- Da !
- Credeam că-i la stângul !
- De unde provine semnul acesta ?
- Nu-mi aduc aminte. Mi-se pare că m'am lovit cu piciorul !
- La umăr ?!
- Da, la umăr !

Imi luă amprenteale digitale, apoi mă puse să iscălesc niște hârtii.

- Nu știi carte !
- Pune degetul.
- Nu-i mai bine călcâiul ?!

Se repezi să mă lovească, dar mă lăsai numai decât în patru labe, și mă vârîi subț masă.

Sergentul m'a luat în brațe și m'a dus la prefectura de poliție. Aci m'au băgat la închisoare până a doua zi, când m'au trimis la urma mea, escortat de un jandarm înarmat cu lanțuri, carabină și revolver.

— Să nu'ncerci să fugi — mă amenință — că te găuresc.

În tren, câțiva călători își bătură joc de mine :

- Ți-s'a urât în leagăn, mucosule ?
- Te-ai apucat de răutăți, ai ?
- Pungașule !
- Vagabondule !
- Ar trebui să se'nfințeze pedeapsa cu moartea !

— Lăsați-l, sărăcuțu', e și el mic și n'o fi având părinți ! — mă compătimii o femeie și-mi întinse o bucată de pâine.

Un preot îmi vorbi despre viața veșnică, despre suferință și virtute.

— Degeaba, părinte! — își dădu cineva cu părerea. Țsta în pușcărie moare, sau înjunghiat la vreun colț de stradă!

Acasă, m'a'ntâmpinat frate=meu Vlad, care tocmai ieșea pe poartă:

— Ptiu! ai venit, mă trăznite=ar Dumnezeu ?!

Tăcui, fiindcă eram flămând și ostenit.

— la te uită ce murdar e! — adăugă.

Ieșiră toți ai casei, și de bucurie că m'am reîntors, mă luară la bătae!

— Ticălosule! — strigă mama. Ne faci să te căutăm prin toate fântânile!

Tata mă sărută și=mi spuse că sunt un dobitoc, dar mă iartă dacă=i făgăduesc că n'am să mai fac astfel de prostii.

— Făgăduesc orice, numai dați=mi să mă= nânc și să beau!

— Desigur, numai la mâncare și la băutură îți stă gândul. O să fie vai de capul tău. Nici n'ai ajuns să te ții bine pe picioare, și=ai început să vagabondezi. Uite hal de murdărie!

Vlad, propuse tatei, să mă desmoștenească.

— Ne face neamul de răs! — hotărî el.

— Ține=ți gura, mă! — îi spun. Nu vezi că tu n'ai cuvânt ?!

Mama îmi făcu bae și mă culcă în leagănul sorei mele gemene, căci al meu era stricat de când cu încăerarea.

— Dați=mi biberonul! — strigai.

— Na biberon! — se răzbună Vlad, și=mi vîrî un castravete'n gură.

— Las' că ne=om răfui noi! — îi spun.
Cinci minute mai târziu, am încetat din viață!
Dar n'am murit de tot!...

Cap. III

Moartea, învierea și fuga

Murisem în ziua de 20 Martie, în vârstă de trei luni și cinci zile. Iar în ziua de 24 Martie, am înviat! M'am trezit în biserică, vîrît într'un cosciug de nuc, cu flori pe piept și lumânări la căpătâiu. Când am deschis ochii, primul lucru pe care l-am văzut, a fost un ban de nichel legat cu fir roșu de degetul unei mâini. N'am putut să precizez nici care deget, nici care mână, fiindcă erau încrucișate. Câteva femei se boceau, iar preotul bolborosea niște cuvinte dintr'o carte.

— Ia te uită! — zise Vlad cu spaimă. A înviat!

Nu știam că murisem. După multe eforturi, mă scol în capul oaselor strângând în mână banul de nichel și 'ntreb pe preot care 'ncremenise su brațul ridicat în semn de binecuvântare:

— Și-acum e rece apa, părinte?!

— Ce apă, taică?! — se miră el după o pauză.

— Aceia în care trebuie să mă botezi!

— Doar te-am botezat odată!

— Ai dreptate! — zisei, pe gânduri. Atunci, pentru ce m'ați adus aici?!

— Muriseși! — îmi spuse mama ștergându-și lacrimile.

Tata mă sărută, iar ceilalți se înveseliră pe măsură ce-și reveneau din spaimă și uimire.

— Glume d'astea să nu mai faci, Căline!
— zise tata.

— Ce glume, tată ?!

— Să mori, să 'nviezi !... Gândește-te că sunt cheltueli și ne faci să te plângem de geaba.

— Asta-i bună ! Nu poate cineva să doarmă patru zile 'n șir, că trebuie să moară cu tot dinadinsul !... Și eu care credeam c'am fost adus aci ca să fiu botezat !

— Dar nu înțelegi c'ai fost botezat odată, fine ?! — zise nașa, căreia i-se agravase boala de inimă căpătată de când cu încăerarea, și care era cât p'aci să moară în locul meu, vă-zându-mă că înviez !

— Mi-aduc aminte că m'ați botezat ! — le spun. Dar nu știu de ce am impresia că tot eu m'am născut și la 15 Martie când trebuia să mă nasc după soroc, și când s'a născut sora mea gemenă ! Cu nașterile astea e mare încurcătură și din pricina lor o să am neajunsuri în viață, să vedeți.

— Iar începi ?! — mă certă mama.

— Am spus eu că n'are s'o isprăvească bine!
— repetă țârcovnicul.

— Nu-mi dai mie jucăria aceia ? — și m'aplecai peste dunga cosciugului să-i iau cădelnița din mână.

— Ptiu, Diavole ! — se cruci omul.

— Ei bine, dar n'aveți de gând să mă scoateți d'aici ?! — întreb.

— Stai bine acolo, mă! — zise Vlad. E comod.

Fui scos din cosciug și așezat pe-o bancă în străună. Dar îmi veni rău.

— Uite, că moare d'al doilea! — se bucură Vlad.

Preotul îmi turnă pe gât niște vin de gri-janie, nașa mă stropi cu apă, iar mama îmi făcu un masaj, cu palmele, pe față. Câteva femei, începură să mă bocească.

— Mi-i foame! — scâncii.

— Țasta e Satana! — repetă țârcovnicul și-mi aruncă, în bătaie de joc, o prescură uscată.

— Dați-mi colivă! — strigai. Cel puțin cu atâta să m'aleg dela moartea mea!

Îmi dădură colivă și vin, apoi nașa mă luă în brațe.

— Și-acum ce faceți cu cosciugul? — întrebă țârcovnicul.

— Trebuie păstrat! — zise Vlad. A doua oară poate nu mai glumește!

— Ține minte, mă, că am să-ți plătesc două polițe! — îi spun. Și eu nu uit.

— Mă duseră acasă. Mi-se păru că toată lumea e decepționată de învierea mea, și asta mă bucură. Tata îmi arată o listă de cheltueli făcute pentru înmormântare.

— Îți place?! — se necăji el. Bani aruncați în vânt.

— Cel puțin, să fi murit de tot! — zise frate-meu cel mare.

— Suma asta, trebuie să i-o scazi din moștenire! — hotărî Vlad. Căci nu înțeleg ca eu

să nu fi murit niciodată și să am o moștenire egală ca a lui.

Ne luarăm la bătae, eu și cu Vlad. Ii dădui cu piciorul în burtă și-i spărsei în cap al treilea biberon.

— O să-mi scoți peri albi, ticălosule! — se plânse mama. De când te-ai născut, mi-ai pricinuit numai necazuri și supărări.

— Să știți, că iar plec!

— Am să te leg de piciorul leagănului! — mă amenință tata.

Incepură să mă supravegheze. Mă țineau toată ziua culcat în leagăn, peste care, mama, sfătuită de nașa, întinsese o plasă de sfoară.

— Ar fi trebuit o plasă de sârmă!—își dăduse Vlad cu părerea.

— De plecat, tot plec, să știți!—îi amenințam.

Am fost ținut prizonier o lună de zile. Devenisem furios și toată ziua nu făceam altceva decât să răgesc și să stric jucăriile. Dupăce mă săturam de supt, spărgeam biberonul de pereții leagănului sau în capul lui Vlad, care venea la căpătâiul meu, și mă'ntreba dacă n'aș avea poftă să merg la un aperitiv!

— Să știți, că dacă nu-mi dați drumul, iarăș mor!—îi amenințai într'o zi.

— Să nu mă faci să mai cheltuesc degeaba, că te-a luat mama dracului! — se'nfurie tata.

— Dați-mi drumul!

— Nu! Stai acolo.

— Dați-mi cel puțin să beau, ca să mă consolez. Am nervi!

— Cum să nu, poftim! — și-mi dădeau biberonul.

Tot uitându-mă în tavan, ajunsesem să cunoșc atât de bine zugrăveala, încât, mai târziu, am desenat-o din memorie până la cea mai neînsemnată nuanță....

În a treizeci și una zi de închisoare forțată, a venit pela noi o rudă, care locuia într'un oraș foarte îndepărtat. Când a văzut plasa întinsă de-asupra leagănului și pe mine sbătându-mă ca un pește pe uscat, s'a crucit.

— Dar pentru ce-l ții așa?

— Face numai răutăți! — zise mama.

— Așa de mic?!

— Așa! La botezul lui, s'a'mbătat ca un porc și a spart capul lui frate-său cu o sticlă; pe urmă a vrut să gătuiască pe soru-sa, odată a fugit le-acasă și l-au adus jundarmii, altădată a murit și-a înviat.... e un ticălos.

— Și le când îl ții așa?

— De vreo trei săptămâni.

— De patru! — corectai eu. Și'ncepui să urlu.

În ziua aceia, fui scos din leagăn și mi-se îngădui să ies până în curte. Dar nu mă țineau picioarele. A trebuit să merg mai întâi de-abușelea, apoi să umblu sprijinindu-mă de pereți. Când am ieșit în curte, au început să mă latre câinii și un găscan m'a doborât jos cu o lovitură de cioc! Nu mă mai cunoșteau, fiindcă eram nebărbierit și nu mă văzuseră demult....

M'am întors în casă, foarte amărît. Mama

era ocupată cu mătușe-mea, iar tata era du
în oraș. M'am strecurat în sufragerie și-an
luat o sticlă cu vin din bufet, pe care-am de
șertat-o dintr'o singură înghițitură! Apoi,
înarmat cu satârul, am ieșit din nou în cute
și-am omorît găscanul care mă lovise cu do-
cul. După aceea, mi-am sfărâmat leagănul și
tocmai pusesem mâna pe revolverul tate cu
intenția să'mpușc câinii, când veni mama.

— Ce-ai de gând să faci, mă?... Pentru-e-ai
stricat leagănul?!

— Nu.... nu.... mai.... trebuie!— bâlbâii

— Ai băut, ticălosule!

— Dup'atâta post,...

Mama ridică mâna să mă lovească, da o'm-
piedică mătușe-mea, care se prăpădea de râs.

— Lasă-l, dragă!— se rugă ea. Și m'culcă
pe o pernă într'un colț al odăii. M'am trezit
tocmai a doua zi dimineata, cu gura cocolită.

— Mai bei? — mă'ntrebă mătușa râzând.
Apoi mi-a făcut bae și mi-a dat bibeonul.

— Frumoasă e geanta d-tale!— îi pun. Nu
mi-o dai să mă joc cu ea?

Mătușa îmi dădu geanta în care pe lângă
pudrieră și alte scule pentru tualet, se aflau
două mii de lei. I-am furat banii ș-am plecat
la gară agățat de arcurile unei țisuri, care
tocmai pornea din poarta vecinilor de peste
drum. Cu bilet în regulă, am fuif iarăș la
București. În tren, conductorul na amendat
cu două sute de lei fiindcă m'a pârât o cu-
coană că sunt necuviincios.

— Fumează fără să-și ceară voi, scui-pă ca

un mitocan, stă cu picioarele pe canapea și vorbește porcării! — se plânse.

— Dar d-ta ești cuviincioasă când stai cu rochia ridicată până dincolo de genunchi? — o întreb.

Mă făcu obraznic și-mi spuse c'ar trebui să stau în leagăn, nu să mă uit la picioarele femeilor.

Cum am ajuns la București, am tras la un hotel mai ieftin din calea Griviței. Apoi am făcut o bae, m'am bărbierit, mi-am cumpărat două biberoane și mi-am făcut un costum de haine-marinar. Camera o plătisem pe-o lună întreagă. Toată ziua mă plimbam pe stradă fumând sau sugând biberonul. Imi cumpărasem și câteva jucării : un aeroplan de tinichea, un urs și un tren. Adesea petreceam nopțile prin diferite localuri, până când am isprăvit banii. Atunci am scris acasă să-mi trimită câteva mii de lei, dar tata mi-a răspuns că va trebui să restitui mai întâi banii furați dela mătușa!

— Peste cinci zile, expiră abonamentul! — mă preveni portarul.

— N'ai nici-o grije! — îi spun.

M'am dus la poștă și-am trimis părinților telegrama următoare :

Ion Gâlcă, Severin.

Crăp!

Călin.

A doua zi de dimineață, primii răspunsul acesta :

Călin Gâlcă, hotel „Pax”, Bucureși.

Crapă!

Tatăl tău.

Dar n'am crăpat! Portarul hotelului m'a snopit însă în băţai, fiindcă m'a lăsat vre-o şase zile pe credit şi n'am avut de unde să-i plătesc.

— Să nu te mai prind p'aici, excrocule, că te dau pe mâna poliţiei! — mă ameninţă.

Am dormit trei nopţi în Cişmigiu şi două în grădina Icoanei. În ziua a patra, mi-am găsit un prieten. Era un bătrân de vreo şaptezeci şi opt de ani! A dat peste mine dormind pe-o bancă într'o grădină depe bulevardul Pache.

— Eşti orfan, băete? — mă întrebă.

— Ce-ţi pasă d-tale?!

— Nimic!

— Atunci?!

— Am întrebat. Dacă n'ai unde să dormi, te iau la mine. Trăim împreună, căci nu am nici eu, pe nimeni. Primeşti?

— Desigur. Dar să nu mă culci în leagăn!

— Te culc în pat cu mine.

— Bun!... Ai o ţigară?

— Cum să nu!

Bătrânul s'aşeză pe bancă lângă mine şi-mi dădu o ţigară. Mă luă apoi în poală şi s'apucă să-mi spună o poveste!

— Mă plictiseşti. Lasă-mă 'n pace cu poveştile. Vorbeşte-mi despre femei şi despre chefuri.

Prietenul meu, îmi povestii câteva aventuri de dragoste din tinereţe, foarte interesante.

— Unde este aeroplanul meu?!

— Ce aeroplan?

— Jucăria. Era aici, pe bancă.

— Eu n'am văzut-o.

Mi-l furase un copil cu guvernantă și se juca cu el pe aleele grădinei. Mă duc la hoț și-i pun mâna în ceafă.

— Dece mi-ai furat aeroplanul, mă? Li dau două palme peste obraz și-un pumn în cap. Guvernanta sări la mine și-mi spuse câteva cuvinte într'o limbă străină. Li aruncai o piatră în umăr, îmi luai jucăria și fugii.

— Știi că-mi placi? — mă laudă prietenul. Ești un băiat și jumătate.

Mă luă apoi de mână și pornirăm spre centrul orașului.

— Ce-i aici? — întreb.

— Cafeneaua „Capșa”. Aci se 'ntâlnesc scriitorii și gazetarii.

— Și ce fac?

— Fumează, discută, înjură, se înjură 'ntre ei, înjură p'alții și fac proiecte!

— Foarte interesant!

Ostenisem. Bătrânul luă o trăsură și ne duserăm acasă. Avea o odaie mobilată, pe lângă Ateneu.

— Așa! — zise el. Asta e odaia. Poți să rămâi la mine cât îți va plăcea.

— Multă vreme n'am să rămân, căci nu-mi place să stau locului! — îi spun. Eu m'am născut în tren și mereu am poftă să călătoresc

— Foarte bine faci!

M'am împăcat cu prietenul meu, o săptămână întreagă. Apoi ne'am luat la bătae din pricina unei jucării. Eu i-am jumulit barba și

i-am scrântit o mână, iar el mi-a spart capul cu o ceșacă de ceai.

— Să pleci din casa mea, criminalule! — striga. Te-am strâns depe drumuri și-acum vrei să mă omori?

— Ce drumuri, mă!? — îl ameninț. Ce-ai căutat la mine, pe bancă?

L-am înjurat de Dumnezeu și de grijanie cum mă 'njurase pe mine chelnerul dela lăptăria unde n'avusesem cu ce să plătesc consumația, i-am dat cu o sticlă de rom în cap, și-am plecat.

În București, am mai rămas cinci zile, și 'n timpul acesta era să mă 'nhațe poliția de vreo trei ori. În dimineața zilei a șasea, am plecat acasă, fiindcă lumea era dusă la băi și capitala începuse să mă plictisească...



IN TREN...

Compartimentul de cl. II-a, avea opt locuri: patru de-o parte, patru de alta. Purta No. 20645 și firma unei fabrici din Cehoslovacia. În partea dinspre locomotivă, pe locul al doilea dela fereastră, — ședeam eu. La stânga mea, era o domnișoară — o copilă! — cu ochi albaștri și rochie scurtă; la stânga ei, un domn cu ochelari; la dreapta mea, un student serios și grav răsfoia o carte franțuzească; în fața studentului, o doamnă în vârstă groasă cu un tăvălug; la dreapta ei — adică 'n fața mea — o domnișoară cu păr negru, având doi dinți de aur și o aluniță 'n umărul obrazului drept; la dreapta ei și față în față cu domnișoara din stânga mea, un domn cu monoclu citea o revistă umoristică și râdea singur; lângă el și 'n fața domnului cu ochelari, o domnișoară tomnatică, blondă ca o lampă aprisă...

Compartimentele nu's tocmai largi. Dar călătorii se împacă. Ne-am împăcat și noi. Ședeam în felul următor: doamna cea groasă, cu picioarele între picioarele studentului; eu, cu picioarele între picioarele domnișoarei din față. Mă luptasem cam multșor, dar câștigasem po-

ziția! Domnișoara din stânga mea, avea picioarele între picioarele domnului cu monoclu. Acesta ar fi vrut însă, să aibă picioarele lui între picioarele domnișoarei; ceeace nu se 'ntâmplă. Domnul cu ochelari, se împăcase cu domnișoara blondă din fața lui, vârând fiecare câte-un picior între picioarele celuilalt...

Tăcere. Nu s'auzea decât zgomotul trenului. Domnișoara din față, întinse picioarele și mă călcă pe bătătură.

— Au!

— Pardon!

Și zâmbi dulce: cu ochii și cu buzele. Intinsei și eu piciorul cârmindu-l puțin spre stânga și-i simții pulpa: era rotundă și tare...

Trenul opri, brusc. Domnișoara din stânga, care tocmai se sculase, îmi căzu în brațe.

— Hâc!

— Vai, scuză-mă, domnule!

Și râdea. Avea dinți mărunți și rari. Li ajutaî să se ridice, și — vă rog să mă credeți pe cuvânt! — din greșală o prinsei de sâni: erau mărunți și tari ca piatra! Ea zise: „pardon!”, se ridică și ieși pe culoar. Trenul pornise. (Uitasem să spun, că era tren accelerat).

— Atâta nerușinare, tt, tt, tt!

Vorbise doamna cea groasă, care avea picioarele între picioarele studentului și care văzuse „accidentul”. Mă 'ntorc spre ea, și 'ntâlnii doi ochi aprinși ca de friguri.

— V'ați speriat, doamnă?! — întreb eu, naiv.

Nu răspunse. Se ridică cu greutate, îndreptându-se spre eșire. Dar la al doilea pas, se

împiedică de piciorul domnişoarei din faţa mea, şi căzu cu capul în pieptul domnului cu monoclu. Acesta mugi ca un taur rânit :

— Mmm !

Ne grăbim cu toţii să-i dăm o mână de ajutor şi-o punem pe picioare. Plecă apoi boscorodind. Noi râdeam pe înfundate, afară de domnul cu monoclu, care se văeta că i-a rupt trei coaste !...

Domnişoara din stânga mea, se reîntoarce având în mână un pachet de ciocoladă. Ceva mai târziu, se 'ntoarce şi doamna cea grasă, gâfăind.

Bun !

Acum, şedeam astfel : studentul, avea picioarele între picioarele doamnei ; eu, aveam un picior — pe cel stâng — între picioarele domnişoarei din faţă, iar pe cel drept, între piciorul stâng al domnişoarei şi piciorul drept al doamnei ! Domnul cu monoclu, după multă trudă, izbutise să-şi vîre piciorul drept între picioarele domnişoarei din faţa lui şi din stânga mea, şi se căznea să-i facă loc şi celuiilalt ; ceeace nu se 'ntâmplă. Domnul cu ochelari şi domnişoara cea blondă din faţa lui, erau ca mai înainte : fiecare vîrise câte-un picior, între picioarele celuiilalt...

Tăcere !

Studentul, citea în cartea franţuzească ; doamna cea grasă, picotea ; domnişoara din faţa mea, se uita'n oglindă ; domnişoara din stânga mea şi din faţa domnului cu monoclu, mânca ciocolată ; domnul cu monoclu, se uita

la domnișoara din fața lui și din stânga mea, cum mănâncă ciocolată; domnișoara cea blondă, citea un roman; iar domnul cu ochelari, consulta rubrica economică dintr'un ziar.

Asta era situația.

Trenul alerga turbat. Când și când ni-se izbeau umerii și picioarele și ni se'ncrucișeau privirile.

— Biletele, cine s'a mai urcat dela Chițcani, domnilor!

Pălii. Inima-mi svâcnì atât de violent, încît perdui, pentru moment, răsuflatul. N'aveam bilet de tren. Eu niciodată nu scot bilet!

Cum nu se urcase nimeni, conductorul, dupăce-și vîrîse nasul în compartiment, își văzu de drum. Răsuflai ușurat. Și mă'ntrebam: „o să mă prindă? — n'o să mă prindă?!“ Mi-s'a'ntâmplat de câteva ori să mă prindă. M'au dat jos și mi-au încheiat proces-verbal; iar eu mă suiam în trenul următor, tot fără bilet! Călătoresc în rate! E drept c'ajung cu întârziere la destinație când se'ntâmplă să pună mâna pe mine, — dar de ajuns, tot ajuns. Și asta e principalul...

— Ce căldură! — oftă domnișoara din față, făcându-și vînt cu o batistă parfumată.

Uitasem să vă spun, că eram în toiul verii.

— Foarte cald! — încuviințai, strângându-i piciorul într'ale mele. Ea se'nroși puțin cum îi stă bine unei fete mari, și se uită aiurea. Nu știu, picioarele mele tremurau, sau ale ei. Rochia-i lunecă ușor în sus, peste genunchi, și zării trei colțuri de dantelă!

— Foarte cald! — repetai. Asudasem. Deschisei un jurnal, îl întinsei peste genunchi și vîrînd mîna pe sub el, strânsei cu lăcomie o pulpă ca să mă ostoesc.

— Nerușinatule; Pleosc! Pleosc!

Și două palme zdravene, înnăbușiră zgomotul trenului.

— Ce-ai doamnă, ești nebună?!

Bietul student, amețit de palme, se uita năuc. Doamna cea grasă, striga:

— Obraznicule, nerușinatule, porcule...

Adică eu, emoționat cum eram, nimerisem pulpa cucoanei! Ce vrei, picioarele erau încurcate. Aceasta, zăpăcită de somn, crezu că studentul era vinovat, fiindcă-l avea'n față, și-i dase două palme: una p'un obraz, — una pe celălalt: una cu dreapta, — cealaltă cu stînga!

Mie'mi veni să rîd. Ceilalți se uitau nedumeriți unul la altul, apoi toți la cucoană și la student.

— Las'că te'nvăț eu minte, nerușinatule!

Tremura ca piftia. Studentul se mai desmeticise. Își mîngăia obrazii pe cari se cunoșteau urmele degetelor, și'ntrebă, prostiț:

— Ce-a fost asta, doamnă?!

— Ce ți-a trebuit, aia a fost!

Fierbeau amândoi. Eu, nu să tac, mă pune dracu și-ațat pe student:

— Bine, domnule, bărbat ești dumneata? Să te palmuească o femeie!

Se'ncruntă. Apoi uitându-se drept în ochii matroanei, zise răspicat:

— Gâscă!

— Eu găscă?! Eu găscă?! — și ridică din nou mâna să lovească, dar studentul se uită atât de crunt la ea, încât rămase cu brațul ridicat, amenințător, în sus.

— Doamnă! — zic eu. Nu vă supărați pentru atâta lucru. Romanii, strămoșii noștri, prețuiau foarte mult găștele. Căci aceste animale gălăgioase și proaste au salvat Capitoliul...

— Ține-ți gura! — strigă ea. Ce te-amesteci unde nu-ți fierbe tîngirea?!

Domnul cu ochelari, râdea înfundat; iar cel cu monoclu, profită de ocazie, vîrînd și celălalt picior între picioarele domnișoarei din fața lui și din stînga mea. Asta nu-mi plăcu, dar mă făcui că nu bag de seamă.

— Gâsca, doamnă, gâsca, așa proastă și...

— Domnule, n'ai de gând să taci!? — și mă sfredeli cu două priviri, cari-mi opriră vorba 'n gât.

Domnișoara din fața mea, șovăi mai întâi, pe urmă 'ntrebă:

— Dar ce-a fost, doamnă?!

— M'a prins de pulpă, aia a fost! — răs-punse ea simplu, arătând pulpa piciorului drept.

Mă pufni râsul. Domnul ce ședea la stînga domnișoarei din stînga mea, se uită pe de-asupra ochelarilor și parcă nu-i venea a crede; iar cele trei domnișoare, se minunară toate deodată:

— Aaa!

Studentul incremeni.

— Eu, doamnă?! — întrebă cu dispreț. Eu te-am prins de pulpă?! Se vede c'ai visat.

Numai la pulpa d-tale... phui! Ai niște picioare ca două putinee!

— Aaa!

— Erau cele trei domnișoare.

Cucoana izbucni:

— Să-ți fie rușine!

Studentul:

— Să-ți fie rușine d-tale! Femeie bătrână, auzi...

— Dați-mi voie să m 'amestec! — strig eu. Cum adică? De pulpă? Ei, drăcia dracului; îți place gras, prietene?!

Studentul prinse a râde cu hohote. Domnișoarele și cei doi domni, râdeau pe 'nfundate. Matroana mă 'mpunse iarăși cu o privire, și se luă la ceartă cu studentul. Se certară vreme îndelungată. În timpul acesta, se mai produsera următoarele schimbări:

Eu, aveam picioarele între picioarele domnișoarei din fața mea și din stânga domnului cu monoclu; domnul cu monoclu, rămăsese iarăș cu un singur picior între picioarele domnișoarei din fața lui și din stânga mea; domnișoara cea blondă, avea picioarele între picioarele domnului cu ochelari, care citea revista umoristică împrumutată dela domnul cu monoclu...

— Nerușinatule!

— Isprăvește, cucoană, că-mi sare țandăra!

Erau cei doi: studentul și cucoana. Găsi de cuviință să mă indignez;

— Asta e prea mult! Nu te poți nici măcar

odihni cum se cade, fiind silit s'ascuți asemenea necuviințe dupăce plătești un bilet...

— Biletele pentru control, domnilor!

Imi simții sufletul la gură! Nu era chip să scap. Controlorul, care se urcase la o stație principală, se afla în ușa compartimentului cu drăcia aceia de găurit biletele, în mână. Incepu dela ușe cu domnișoara cea blondă, apoi cu domnul cu ochelari. Eu îmi căutam inima: parcă nu mai bătea deloc! Apoi, deodată începu să svâcnească repede-repede...

— Domnu?

„Domnu“, eram eu!

Incepui a mă căuta prin buzunare. Între timp, controlorul văzuse toate biletele. Cei doi, nu se mai certau. Simții toate privirile ațintite asupra mea.

— Nu-l găsiți?

— L-am perduț! — răspund eu, simplu.

— Aș, nu merge-așa.

— Să-l mai caut.

Iau la rând buzunarele și le scotocesc pe toate. Apoi încep a mă uita pe jos, pe supt canapele... Când să m'aplec, ating cu obrazul sfârcul sânelui domnișoarei din stânga mea. Ea tresări, și eu văzui negru! Bâjbâind pe supt canapea, apuc piciorul domnișoarei din față, — un picioruș!... O strângea pantoful și se desculțase. Lipesc apoi obrazul de mătasa ciorapului...

— Nu-i, domnule!

— Ce să fie, domnule?!

— Cum: ce să fie? Biletul.

— Ce bilet?!

— Biletul de tren!

— A-ha! Nu-i, domnule, fir-ar al dracului de bilet.

— Și mă ridic cu sângele 'n obraz. Nu de rușine, ci de emoție. Piciorușul acela... gamba...

— De unde vii *dumneata*?

Acuma îmi vorbea cu „dumneata!”

— Eu?

— Da, d-ta!

— Dela București, mi-se pare!

— Cum adică?

— Așa!

— Și unde mergi?

— Eu?

— Da, d-ta!

— Nu știu!

Spuneam adevărul!

— Cum nu știi?!

— Ce să știu?!

— Zici că nu știi unde mergi!

— Eu?

— Da, d-ta!

— Ei, asta-i acum! Merg.... laa.... dar, în-sfârșit, ce-ți pasă d-tale unde merg eu? Știi că ești curios?!

Doamna cea grasă, râdea înnăbușit.

— La prima stație, să poștești jos! — porunci controlorul privindu-mă bănuitor.

— Aș, eu merg mai departe!

— Asta e altceva. Dar la prima stație, să poștești în biroul de mișcare să-ți încheem un proces-verbal.

— Treaba asta, poți s'o faci tot atât de bine la....

— Domnule, eu nuglumesc!—și plecă furios.

„Ei, drăcia dracului!“.... Vorbisem tare.

— Și încă ce drăcie!

Era matroana. Se răzbuna!

Mă'nroșii, înghiții în sec, tușii.... Mă scol apoi și vreau să ies. Dar trenul oprește brusc, și mă prăvălesc în brațele cucoanei. Erau groase și moi ca două perne!

— Mmm!

Imi dă un pumn în cap, mă trage de păr, apoi făcându-mi vânt, mă trezesc cu capul în pieptul domnului cu monoclu!.... Cum, cum nu, ajung iarăș la locul meu. Mă reased comod și vîr un picior între picioarele domnișoarei din față.

— Poftim, domnule!

Era controlorul. Il urmez, ce să fi făcut?!

Din ușă, mă uit îndărăt: studentul se mutase'n locul meu și-așa ca din greșală!—cerca să vâre piciorul stâng între picioarele domnișoarei din fața lui și din stînga domnului cu monoclu; domnul cu monoclu, izbutise să-și vîre și celălalt picior între picioarele domnișoarei din fața lui și din stînga studentului; la domnișoara cea blondă și domnul cu ochelari,—situația neschimbată....

Zic:

-- Bună ziua!

Doamna cea grasă, îndreptă spre mine doi ochi ca două țevi de revolver, și răspunse apăsător:

— Să-ți fie rușine!....

VERIFICAT
2007

VERIFICA
1987



BIBLIOTECĂ
CENTRALĂ
UNIVERSITATEA "CAROL I"